

UMOWA nr

W dniu r. w Lublinie pomiędzy:

Gminą Lublin reprezentowaną na podstawie pełnomocnictwa Prezydenta Miasta Lublin przez **Pana Kazimierza Pidek – Dyrektora Zarządu Dróg i Mostów w Lublinie**, z siedzibą: ul. Krochmalna 13J, 20-401 Lublin, NIP 946-26-28-619, REGON 060778879, działającą w imieniu własnym oraz w imieniu i na rzecz Zarządu Dróg Wojewódzkich w Lublinie z siedzibą: ul. Turystyczna 7a, 20-207 Lublin, NIP 712-016-04-19, na podstawie pełnomocnictwa zawartego w Uchwale nr CXCVIII/4053/2013 z dnia 10 września 2013 r. Zarządu Województwa Lubelskiego,

zwanymi dalej „**Zamawiającym**”,

a

.....
 zwanym w dalszej części umowy „**Wykonawcą**” reprezentowanym przez upoważnione do zaciągnięcia zobowiązań osoby:

.....
 zwanymi dalej także osobno „**Stroną**” lub łącznie „**Stronami**”,
 po przeprowadzeniu postępowania o zamówienie publiczne w trybie przetargu nieograniczonego zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 907 z późn. zm.) w wyniku którego oferta Wykonawcy została wybrana jako najkorzystniejsza oraz na podstawie dyspozycji art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 907 z późn. zm.), a także na podstawie § 4 ust. 6 porozumienia w sprawie wspólnej realizacji projektu pod nazwą „Drogi dojazdowe do węzła drogowego „Jakubowice” obwodnicy Miasta Lublin w ciągu dróg ekspresowych S12, S17 i S19 w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 z dnia 16.09.2013 r., zostaje zawarta umowa o następującej treści:

§ 1

Przedmiot umowy

1. Przedmiotem umowy jest **budowa dróg dojazdowych do węzła drogowego „Jakubowice” obwodnicy Miasta Lublin w ciągu dróg ekspresowych S12, S17 i S19:**
 - 1) **Zadanie I** – Budowa ul. Poligonowej w Lublinie na odcinku od skrzyżowania z ulicą Willową i ul. Gen. B. Ducha do granicy miasta Lublin oraz budowa drogi gminnej ul. A. Zelwerowicza na odcinku od projektowanej ul. Poligonowej do istniejącej ul. Poligonowej wraz z budową i przebudową infrastruktury technicznej.
 - 2) **Zadanie II** – Budowa drogi wojewódzkiej nr 809 Lublin – Krasienin – Kierzkówka – Przytoczno na odcinku od granicy miasta Lublin do węzła Jakubowice obwodnicy miasta Lublin.
2. Zakres przedmiotu umowy obejmuje:
 - 1) **Zadanie I:**
 - a) Budowę i przebudowę ul. Poligonowej w Lublinie w klasie dróg GP na odcinku od skrzyżowania ulic Generała Bolesława Ducha -Willowa -Poligonowa do granicy miasta Lublin.
 - b) Budowę ul. Zelwerowicza na odcinku od istniejącej ul. Poligonowej do zaprojektowanej ul. Poligonowej.
 - c) Budowę dróg serwisowych i dojazdowych.
 - d) Budowę i przebudowę skrzyżowań i zjazdów.

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- e) Budowę ciągów pieszych i rowerowych.
 - f) Budowę zatok autobusowych.
 - g) Budowę obiektów inżynierskich:
 - budowę dwujezdniowego wiaduktu nad „suchą doliną”,
 - budowę przepustów drogowych.
 - h) budowę i przebudowę infrastruktury technicznej:
 - budowę kanalizacji deszczowej,
 - budowę oświetlenia drogowego,
 - budowę i przebudowę sieci wodociągowej wraz z przyłączami,
 - przebudowę kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami,
 - przebudowę sieci gazowej,
 - przebudowę linii elektroenergetycznych SN i NN kolidujących z budową ulic,
 - przebudowę napowietrznej linii WN 110kV na odcinku od słupa nr 89 do słupa nr 91,
 - przebudowę sieci telefonicznej,
 - budowę sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu ulic Poligonowa - Gen. B. Ducha – Willowa.
 - i) Budowę ekranów akustycznych.
 - j) Usunięcie istniejącej zieleni kolidującej z projektowanym zagospodarowaniem drogi.
 - k) Prace w zakresie zieleni i zagospodarowania terenów zielonych.
 - l) Wykonanie tymczasowej organizacji ruchu i oznakowania na czas prowadzenia robót.
 - m) Wykonanie stałej organizacji ruchu w tym projekcie. Projekt należy przedłożyć do uzgodnienia Zamawiającemu.
 - n) Opracowanie dokumentacji projektowych oraz uzyskanie pozwolenia na rozbiórkę i wykonanie rozbiórek budynków znajdujących się w liniach rozgraniczających inwestycji.
 - o) Wykonanie inwentaryzacji powykonawczej w formacie gis/cad na nośniku CD i formie papierowej (3 egz.).
- 2) **Zadanie II:**
- a) Wymagania ogólne:
 - nadzór archeologiczny,
 - promocja projektu.
 - b) Branża drogowa:
 - roboty przygotowawcze,
 - roboty ziemne,
 - odwodnienie korpusu drogowego,
 - podbudowy,
 - nawierzchnie,
 - roboty wykończeniowe,
 - oznakowanie pionowe, poziome i urządzenia bezpieczeństwa ruchu,
 - elementy ulic.
 - c) Branża sanitarna:
 - przebudowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej,
 - przebudowa sieci gazowej,
 - kanalizacja deszczowa.
 - d) Branża teletechniczna:

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- przebudowa sieci telekomunikacyjnych.
 - e) Branża elektroenergetyczna:
 - oświetlenie dróg,
 - zasilania,
 - przebudowy, usunięcie kolizji energetycznej,
 - linia napowietrzna i kablowa SN i NN,
 - sygnalizacja świetlna.
 - f) Obiekty inżynierskie:
 - przepusty drogowe, zintegrowane i melioracyjne,
 - ekrany akustyczne,
 - mur oporowy.
 - g) Branża zieleni:
 - usunięcie drzew i krzewów,
 - zieleń drogowa – nasadzenia.
3. Zamówienie jest przewidziane do współfinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007 - 2013 Działanie IV.1 Infrastruktura drogowa.
 4. Szczegółowy zakres robót budowlanych określają dokumentacja projektowa oraz specyfikacja techniczna wykonania i odbioru robót budowlanych.
 5. Wykonawca zobowiązuje się w terminie 14 dni od daty zawarcia umowy sporządzić w formie pisemnej **harmonogram rzeczowo - finansowy** – odrębny dla każdego Zadania, obejmujący całość przedmiotu zamówienia oraz dostarczyć ten harmonogram Zamawiającemu celem jego zatwierdzenia. Jeżeli Zamawiający nie zgłosi pisemnie w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania uwag do harmonogramu, oznaczać to będzie, że harmonogram został zatwierdzony przez Zamawiającego. W przypadku zgłoszenia przez Zamawiającego w powyższym terminie uwag do harmonogramu, Wykonawca powinien je uwzględnić w terminie 2 dni od ich otrzymania. Harmonogram po podpisaniu przez Strony będzie stanowił załącznik nr 3 do niniejszej umowy.
 6. W uzasadnionych przypadkach Zamawiający dopuszcza możliwość zmian w harmonogramie rzeczowo - finansowym odrębnie dla każdego Zadania. Zmiany takie wymagają akceptacji Inżyniera i pisemnej zgody Zamawiającego. Zmiana – z wyłączeniem istotnych zmian umowy, dopuszczonych w § 15 ust. 3 umowy – nie wymaga formy pisemnego aneksu, a jedynie powiadomienia Zamawiającego celem jej zaakceptowania w terminie 14 dni od daty jej otrzymania. W przypadku zgłoszenia przez Zamawiającego uwag do harmonogramu, są one wiążące dla Wykonawcy.
 7. Wykonawca ma obowiązek stosowania znaków graficznych na dokumentach zgodnie ze wzorami, zamieszczonymi w Wytycznych Dla Beneficjentów w zakresie informacji i promocji w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007 - 2013 Działanie IV.1 Infrastruktura drogowa tj. w podręczniku „Zasady promocji projektów dla Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013”. Wykonawca zobowiązuje się do zamieszczania informacji o współfinansowaniu przedmiotu niniejszej umowy, znajdującej się w nagłówku umowy, we wszelkiej korespondencji, fakturach itp.
 8. W ramach informacji i promocji Wykonawca jest zobowiązany do oznakowania dokumentów i materiałów związanych z realizacją projektu oraz wykonania i ustawienia tablic informacyjnych na czas budowy szt. 4 (dwustronne) w terminie 7 dni od daty przekazania terenu budowy i tablic pamiątkowych nie później niż w dniu zakończenia robót budowlanych szt. 4 (dwustronne) według zasad określonych w Wytycznych dla Beneficjentów w zakresie informacji i promocji w

ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007 - 2013 Działanie IV.1 Infrastruktura drogowa tj. w podręczniku „Zasady promocji projektów dla Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013”. Tablice będą ustawione w miejscu wskazanym przez Zamawiającego. Tablice będą wykonane z trwałego tworzywa odpornego na zniszczenie i działanie warunków atmosferycznych. Układ, proporcje, kolorystyka i czcionki tablicy muszą być zgodne ze wzorem, zamieszczonym w Wytycznych Dla Beneficjentów w zakresie informacji i promocji Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007 - 2013 Działanie IV.1 Infrastruktura drogowa.

9. Poniżej podaje się podstawowe definicje używane w umowie:

- 1) **Dokumentacja projektowa** obejmuje projekty budowlane i wykonawcze, STWiORB, rysunki, obliczenia i inne dokumenty stanowiące integralną część umowy oraz przygotowane przez Zamawiającego w czasie trwania umowy inne rysunki uzupełniające te dokumenty.
- 2) **Inspektor Nadzoru** jest to pracownik Inżyniera, lub inna osoba wskazana przez Zamawiającego - dla każdego z Zadań odrębnie, upoważniona do pełnienia obowiązków zgodnie z art. 25 i 26 ustawy Prawo Budowlane, w zakresie określonym przez Inżyniera lub Zamawiającego,
- 3) **Inżynier** jest to osoba fizyczna lub prawna wyznaczona przez Zamawiającego dla każdego z Zadań odrębnie, upoważniona do zarządzania realizacją umowy, oraz nadzorowania robót w zakresie określonym mu w umowie.
- 4) **Kierownik budowy** – osoba wyznaczona przez Wykonawcę dla każdego z Zadań odrębnie, wskazana w ofercie, do kierowania budową zgodnie z art. 21a i 22 Prawa budowlanego.
- 5) **Kierownik projektu** - jest to osoba uprawniona przez Zamawiającego dla każdego z Zadań odrębnie do prowadzenia wszystkich spraw związanych z realizacją umowy o wykonanie przedmiotu zamówienia.
- 6) **Dyrektor kontraktu** - osoba wyznaczona przez Wykonawcę dla każdego z Zadań odrębnie, wskazana w ofercie, odpowiedzialna za prowadzenie wszelkich rozliczeń i organizację procesu budowlanego.
- 7) **Świadectwo płatności końcowej** – jest to dokument wystawiony przez Inżyniera w celu końcowego rozliczenia wykonanych robót, na podstawie wykonanych i odebranych przez Inżyniera robót i tabeli elementów rozliczeniowych. Świadectwo płatności końcowej stanowi podstawę do wystawienia przez Wykonawcę faktury po odbiorze ostatecznym.
- 8) **Nadzór autorski** są to czynności sprawowane przez autora projektu, polegające na sprawdzeniu zgodności realizacji robót z dokumentacją projektową i uzgadnianiu możliwości wprowadzania w razie potrzeby, rozwiązań zamiennych zgodnie z ustawą Prawo Budowlane.
- 9) **Okres zgłaszania wad** jest okres, w którym mogą być zgłaszane wady do usunięcia przez Wykonawcę w ramach gwarancji lub rękojmi, udzielonej przez Wykonawcę.
- 10) **Podwykonawca** jest to podmiot, który zawarł umowę z Wykonawcą na wykonanie części robót objętych umową w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego.
- 11) **Specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych** jest to zbiór dokumentów, stanowiących integralną część umowy, określających zasady wykonania i odbioru robót w sposób pozwalający na osiągnięcie ich wymaganej jakości, zwanych dalej STWiORB albo SST lub Szczegółowymi specyfikacjami technicznymi.
- 12) **Harmonogram rzeczowo – finansowy** – dokument, opisujący szczegółowy zakres robót budowlanych, ich wartości i terminy ich realizacji oraz odpowiadający im harmonogram płatności należnych Wykonawcy, stanowiący integralną część umowy.
- 13) **Świadectwo płatności częściowej** – jest to dokument wystawiony przez Inżyniera w celu bieżącego rozliczenia wykonanych robót, sporządzonego na podstawie wykonanych

i odebranych przez Inżyniera robót i sposobu wyceny opisanej w §12 ust. 9. Świadczenie częściowe stanowi podstawę do wystawienia przez Wykonawcę faktury.

- 14) **Świadczenie usunięcia wad** jest to dokument stwierdzający usunięcie przez Wykonawcę wszystkich wad stwierdzonych w okresie zgłaszania wad wystawiony przez Inżyniera.
- 15) **Tabela elementów rozliczeniowych** oznacza wykaz elementów rozliczeniowych Wykonawcy z cenami jednostkowymi, który staje się integralną częścią umowy.
- 16) **Teren budowy** jest to teren niezbędny do realizacji robót określony w dokumentacji projektowej.
- 17) **Zabezpieczenie należytego wykonania umowy** są to dokumenty lub kwota, o których stanowi art. 148 ustawy Prawo Zamówień Publicznych.
- 18) **Zamawiający** – podmioty wspólnie udzielające zamówienia publicznego, wymienione w preambule umowy. Przez określenie „Zamawiający” użyte w niniejszej umowie należy rozumieć:
 - a) w odniesieniu do realizacji Zadania I, o którym mowa w § 1 ust. 1 pkt 1) - Zarząd Dróg i Mostów w Lublinie;
 - b) w odniesieniu do realizacji Zadania II, o którym mowa w § 1 ust. 1 pkt 2) - Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie;
 - c) w odniesieniu do realizacji obydwu Zadań, o których mowa w § 1 ust.1 - Zarząd Dróg i Mostów w Lublinie oraz Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie.

§ 2

Oświadczenia Stron

1. Zamawiający oświadcza, że roboty budowlane będą prowadzone przy czynnym obiekcie.
2. Wykonawca oświadcza, że:
 - 1) zapoznał się z terenem budowy oraz wykorzystał wszelkie środki mające na celu ustalenie wynagrodzenia obejmującego roboty związane z wykonaniem przedmiotu umowy,
 - 2) przy zachowaniu najwyższej staranności zapoznał się z dokumentacją dotyczącą przedmiotu umowy oraz jest w stanie wykonać przedmiot umowy na warunkach w niej określonych,
 - 3) posiada odpowiedni potencjał ekonomiczny i organizacyjny oraz dysponuje wykwalifikowanym personelem, wiedzą techniczną, doświadczeniem i uprawnieniami niezbędnymi do wykonania przedmiotu umowy,
 - 4) został poinformowany przez Zamawiającego, że na terenie budowy istnieje możliwość wystąpienia: niezainwentaryzowanych fundamentów, płyt betonowych, instalacji kablowych i rur wodno - kanalizacyjnych oraz gazowych itp., nie wykazanych w projekcie budowlanym instalacji kablowych i rurowych oraz oświadcza, że ma pełną świadomość możliwości wystąpienia powyższych niedogodności, które zostaną zlikwidowane na koszt Wykonawcy,
 - 5) nie jest prowadzone w stosunku do niego postępowanie upadłościowe, likwidacyjne lub układowe oraz według jego aktualnej wiedzy nie istnieją żadne okoliczności mogące spowodować wszczęcie takich postępowań.

§ 3

Termin wykonania

1. Wykonawca zobowiązany jest do wykonania przedmiotu umowy w terminie do dnia **30.09.2015 r.** w tym:
 - 1) wykonanie robót budowlanych **dla Zadania I do dnia 30.09.2015 r.**,
 - 2) wykonanie robót budowlanych **dla Zadania II do dnia 31.05.2015 r.**,zaś poszczególne roboty i etapy robót wykona w terminach wskazanych w harmonogramach rzeczowo-finansowych dla poszczególnych zdań.

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

2. Za datę wykonania przedmiotu umowy uważa się faktyczną datę zakończenia robót budowlanych wraz z uporządkowaniem terenu budowy i stwierdzoną przez Kierownika budowy w dzienniku budowy i potwierdzoną przez Inspektora Nadzoru, a następnie ustaleniami protokołu odbioru ostatecznego robót budowlanych.
3. Wykonawca prześle Zamawiającemu dokumenty niezbędne do przekazania terenu budowy w terminie 7 dni od daty zawarcia umowy. Przez dokumenty niezbędne należy rozumieć w szczególności: zatwierdzony plan BIOZ, oświadczenie o podjęciu obowiązków przez Kierownika budowy i Kierowników robót wraz z dokumentami potwierdzającymi posiadanie wymaganych uprawnień budowlanych oraz przynależność do Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa.
4. Strony ustalają, że teren budowy, dla każdego z Zadań odrębnie, zostanie przekazany Wykonawcy najpóźniej w terminie 21 dni od dnia przekazania Zamawiającemu dokumentów, o których mowa w ust. 3. Zamawiający powiadomi Wykonawcę o czasie i miejscu przekazania terenu budowy w terminie nie krótszym niż 3 dni przed datą przekazania.
5. Przekazanie Wykonawcy terenu budowy wymaga potwierdzenia w formie pisemnego **protokołu przekazania terenu budowy**, podlegającego podpisaniu przez upoważnionych Przedstawicieli Stron.
6. Wykonawca zobowiązuje się do rozpoczęcia wykonywania robót budowlanych w terminie 3 dni od daty przekazania terenu budowy.

§ 4 Obowiązki Stron

1. Zamawiający zobowiązuje się do:
 - 1) dokonania wymaganych czynności związanych z przygotowaniem robót budowlanych, w szczególności do wprowadzenia i protokolarnego przekazania Wykonawcy terenu budowy w terminie określonym w § 3 ust. 4 umowy, wraz z kompletną dokumentacją określoną w § 1 ust. 4 umowy,
 - 2) przekazania wymaganych odrębnymi przepisami pozwoleń, uzgodnień i dziennika budowy do dnia rozpoczęcia wykonywania robót budowlanych, określonego w § 3 ust. 6 umowy,
 - 3) zapewnienia na swój koszt nadzoru autorskiego oraz inwestorskiego przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia,
 - 4) odbioru należycie wykonanego przedmiotu umowy, zgodnie z postanowieniami § 10 umowy,
 - 5) zapłaty wynagrodzenia, określonego w § 12 umowy,
 - 6) współpracy z Wykonawcą w celu terminowego wykonania przez niego przyjętych zobowiązań oraz informowania Wykonawcy o zmianach i sytuacjach, które mogłyby wpłynąć na wykonanie przedmiotu umowy,
 - 7) udzielenia Wykonawcy niezbędnych pełnomocnictw do wykonania obowiązków wynikających z umowy.
2. Wykonawca zobowiązuje się do wykonania zamówienia w oparciu o projekt budowlany, specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych, warunki techniczne, zgodnie z zasadami wiedzy technicznej i sztuki budowlanej, obowiązującymi przepisami, normami oraz na warunkach określonych umową.
3. Poza innymi obowiązkami określonymi w umowie oraz wynikającymi z obowiązujących przepisów prawa, Wykonawca zobowiązuje się także do:
 - 1) codziennej obecności Kierownika budowy na terenie budowy poszczególnych Zadań,
 - 2) uczestnictwa wskazanych przez Zamawiającego lub Inżyniera przedstawicieli Wykonawcy w radach budowy, radach technicznych oraz wszelkich innych spotkaniach zwoływanych przez Inżyniera lub Zamawiającego,
 - 3) sporządzanie pisemnych sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonanych robót

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- za ostatni miesiąc oraz planu rzeczowo-finansowego prac na następny miesiąc, w formie opisowej i graficznej, uwzględniających zatwierdzony harmonogram rzeczowo-finansowy oraz niezwłoczne udostępnianie ich na każde wezwanie Inżyniera lub Zamawiającego,
- 4) opracowania wszystkich dokumentów wymaganych w STWiORB, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (BIOZ) oraz przedłożenie ich do zatwierdzenia przez Inżyniera, w terminie 3 dni od daty zawarcia umowy,
 - 5) zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia podczas wykonywania wszystkich czynności na terenie budowy, zgodnie z planem BIOZ, w szczególności zapoznania pracowników przed rozpoczęciem robót budowlanych z planem BIOZ, wykonanym przez Kierownika budowy,
 - 6) prowadzenia dziennika budowy zgodnie z obowiązującymi przepisami dla każdego z Zadań odrębnie,
 - 7) przestrzegania przepisów bhp, określonych w powszechnie obowiązujących przepisach prawa,
 - 8) zapewnienia bezpieczeństwa pracy, bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz przejścia pełnej odpowiedzialności za skutki ewentualnego zaniedbania w tym zakresie,
 - 9) zapewnienia we własnym zakresie sprzętu do prowadzenia robót oraz środków ochrony osobistej dla zatrudnionych pracowników,
 - 10) przeprowadzenia robót przygotowawczych niezbędnych do wykonania przedmiotu umowy, zapewnienia dostawy wody i zapewnienia zasilania w energię elektryczną terenu budowy z własnych urządzeń rozdzielczych i oporopomiarowych,
 - 11) ochrony mienia własnego przez okres realizacji umowy,
 - 12) utrzymywania porządku ogólnego na terenie prowadzonych robót oraz w bezpośrednim otoczeniu, w tym wykonywanie następujących czynności wskazanych przez Inspektora Nadzoru lub Inżyniera:
 - a) zimowe utrzymanie budowanego/rozbudowywanego odcinka drogi objętego umową, w sezonach zimowych, w okresie realizacji robót budowlanych, tj. wykonania prac mających na celu zmniejszenie lub ograniczenie zakłóceń ruchu drogowego, wywołanych czynnikami atmosferycznymi, jak śliskość zimowa oraz opady śniegu, zgodnie z przyjętymi przez Zamawiającego standardami zimowego utrzymania dróg,
 - b) bieżące utrzymania stanu drogi przez cały okres budowy/rozbudowy, tj. wykonywanie robót remontowych (obejmujących w szczególności uzupełnienie ubytków w nawierzchni betonem asfaltowym), robót konserwacyjnych i porządkowych, w tym koszenie, oraz podejmowanie innych działań utrzymaniowych mających na celu zapewnienie, zgodnego z potrzebami ruchu drogowego, stanu technicznego drogi oraz sprawności i bezpieczeństwa ruchu, zarówno na odcinkach gdzie nie były jeszcze prowadzone roboty budowlane, trwają roboty lub roboty zostały zakończone (tj. przez cały okres trwania realizacji przedmiotu umowy, aż do zakończenia i odbioru ostatecznego robót budowlanych),
 - 13) w przypadku wykonywania przedmiotu umowy z udziałem Podwykonawców - nadzoru i koordynacji robót prowadzonych przez Podwykonawców oraz zapewnienia Podwykonawcom miejsca na zaplecze oraz umożliwienie podłączenia mediów,
 - 14) w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia przedmiotu umowy lub jego części w toku realizacji umowy - dokonania naprawy wszelkich uszkodzeń i zniszczeń oraz doprowadzenia przedmiotu umowy do stanu poprzedniego,
 - 15) utrzymywania stałego dostępu do wszystkich posesji i budynków sąsiadujących z terenem budowy oraz podjęcia wszelkich środków mających na celu zabezpieczenie praw właścicieli posesji i budynków sąsiadujących z terenem budowy przed wszelkimi szkodami jakie mogą zostać wyrządzone w trakcie prowadzenia robót budowlanych - na własny koszt przez okres obowiązywania niniejszej umowy,

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- 16) umożliwienia uczestnikom procesu budowlanego dostępu do terenu budowy oraz do każdego miejsca, w którym roboty związane z przedmiotem umowy będą wykonywane,
- 17) zabezpieczenia i oznakowania terenu budowy wraz ze znajdującymi się na nim obiektami i urządzeniami oraz dbałości o stan techniczny i prawidłowość oznakowania przez czas trwania robót budowlanych,
- 18) utrzymania ruchu drogowego w sposób bezpieczny na wszystkich drogach publicznych (drogach, ścieżkach rowerowych, ciągach pieszych itp.) zajmowanych przez Wykonawcę lub przecinanych podczas realizacji robót budowlanych oraz do uzyskania wszystkich niezbędnych projektów organizacji ruchu, dokumentów i pozwoleń w tym zakresie,
- 19) zapewnienia bezpiecznych warunków ruchu drogowego i pieszego w rejonie prowadzonych robót objętych umową na podstawie opracowanego na własny koszt projektu tymczasowej organizacji ruchu na czas prowadzenia robót, zgodnego z obowiązującymi przepisami, uzyskanie wymaganych prawem uzgodnień i przedłożenie projektu Zamawiającemu do zatwierdzenia w terminie 14 dni przed rozpoczęciem kolejnych etapów robót budowlanych wymagających zmiany istniejącej organizacji ruchu,
- 20) dokonania sprawdzenia, aktualizacji i przedłożenia zarządzającemu ruchem do zatwierdzenia projektów stałej organizacji ruchu z dostosowaniem ich do aktualnie obowiązujących przepisów, norm, wytycznych, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w projektach budowlanych mających wpływ na stałą organizację ruchu,
- 21) w przypadku groźby katastrofy budowlanej lub zniszczeń - natychmiastowego wykonania robót zabezpieczających i niezwłocznego powiadomienia Zamawiającego,
- 22) zapewnienia obsługi geodezyjnej podczas prowadzenia robót i sporządzenia powykonawczej inwentaryzacji geodezyjnej, obejmującej także inwentaryzację organizacji ruchu, przez upoważnioną jednostkę geodezyjną zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 21 lutego 1995 r. w sprawie rodzaju i zakresu opracowań geodezyjno-kartograficznych oraz czynności geodezyjnych obowiązujących w budownictwie (Dz. U. z 1995 r. Nr 25, poz. 133). Dokumentacja geodezyjno-kartograficzna sporządzona w wyniku geodezyjnej inwentaryzacji powykonawczej musi zawierać dane umożliwiające wniesienie zmian na mapę zasadniczą, do ewidencji gruntów i budynków (wykaz zmian gruntowych) oraz ewidencji sieci uzbrojenia terenu,
- 23) prowadzenia wszystkich rodzajów robót budowlanych przez osoby posiadające kwalifikacje i uprawnienia do wykonywanych czynności, zgodnie ze sztuką budowlaną, wiedzą techniczną oraz obowiązującymi przepisami;
- 24) wykonywania wykopów kontrolnych przy wykonywaniu robót ziemnych oraz badania odkrytego gruntu celem zidentyfikowania podziemnej infrastruktury, której uszkodzenie może stanowić zagrożenie bezpieczeństwa lub spowodować powstanie szkody oraz do poniesienia odpowiedzialności za wszelkie zaistniałe z tego tytułu uszkodzenia i ich skutki, w szczególności poniesienia odpowiedzialności za wszelkie uszkodzenia dróg, rowów odwadniających, punktów osnowy geodezyjnej, wodociągów, gazociągów, kanalizacji sanitarnych, słupów i linii energetycznych, kabli i instalacji jakiegokolwiek rodzaju oraz niezwłocznego naprawienia wszelkich powstałych uszkodzeń i ich skutków własnym staraniem, na własny koszt i niebezpieczeństwo.
- 25) organizacji terenu budowy i uporządkowania terenu budowy po zakończeniu realizacji umowy i przekazania go Zamawiającemu w terminie odbioru ostatecznego przedmiotu umowy oraz przywrócenie otoczenia terenu budowy do stanu poprzedniego,
- 26) współpracy na terenie budowy z organami władzy publicznej, przedsiębiorstwami użyteczności publicznej oraz Zamawiającym,
- 27) wykonania, utrzymania w stanie nadającym się do użytku oraz likwidacji wszystkich robót tymczasowych niezbędnych do realizacji przedmiotu umowy,

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- 28) stosowania w czasie realizacji przedmiotu umowy przepisów dotyczących ochrony środowiska naturalnego i utylizacji odpadów, a ewentualne opłaty i kary za naruszenie w trakcie realizacji robót norm i przepisów dotyczących ochrony środowiska obciążają Wykonawcę,
 - 29) uzgodnienia z właściwymi zarządcami warunków korzystania z dróg stanowiących dojazd do terenu budowy, po których odbywać się będzie transport, w szczególności materiałów masowych lub sprzętu, oraz naprawy zniszczeń spowodowanych tym transportem na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy,
 - 30) oznaczenia zgodnie z wytycznymi Zamawiającego pojazdów wykorzystywanych do realizacji przedmiotu umowy przeznaczonych do ruchu po drogach publicznych (np. transport materiałów). Przed opuszczeniem terenu budowy pojazdy te będą kontrolowane i zabezpieczane (np. poprzez mycie opon) w celu niedopuszczenia do zanieczyszczenia nawierzchni dróg publicznych np. gruntem. Koszt kontroli i zabezpieczenia nie podlega odrębnej zapłacie i przyjmuje się, że jest wliczony w wynagrodzenie umowne,
 - 31) przed uruchomieniem transportu budowy po drogach niższych kategorii niż droga wojewódzka albo posiadających stałe lub czasowe ograniczenia nośności, Wykonawca jest zobowiązany do:
 - a) wykonania inwentaryzacji „przeгляdu zerowego” z opisem stanu technicznego dróg przewidywanych do transportu,
 - b) wykonania dokumentacji fotograficznej, spisania porozumienia pomiędzy Wykonawcą a zarządcą drogi, którego treścią będą ustalenia dotyczące sposobu korzystania z uzgodnionych dróg, w tym dróg będących w administracji Zamawiającego, a załącznikiem będzie dokumentacja inwentaryzacyjna (w tym fotograficzna),
 - 32) prowadzenia badań archeologicznych w formie nadzoru przez uprawnionego specjalistę archeologa zgodnie z rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 9 czerwca 2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych a także innych działań przy zabytku, wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych (Dz. U. z 2004 r. Nr 150, poz. 1579), w trakcie wykonywania robót na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy. Wszystkie przedmioty o znaczeniu historycznym lub też przedstawiające znaczną wartość, odkryte na terenie budowy, zostaną przekazane pod opiekę właściwego konserwatora zabytków. Wykonawca niezwłocznie podejmie wszelkie racjonalne kroki zapobiegające zabieraniu lub uszkodzaniu tych znalezisk przez personel Wykonawcy lub osoby trzecie. Wykonawca niezwłocznie powiadomi Zamawiającego o takich odkryciach i wykona jego polecenia co do obchodzenia się z nimi i dalszego trybu postępowania, w szczególności przeprowadzenia stosownych badań i uzyskania zgody od właściwego konserwatora zabytków na wznowienia robót budowlanych,
 - 33) zapewnienia nadzoru właścicielskiego związanego z przebudową lub zabezpieczeniem urządzeń obcych, oraz nadzoru właściwych Zarządców, a także specjalistycznego nadzoru przyrodniczego na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy oraz zawarcia stosownych w tym zakresie porozumień z odpowiednimi podmiotami,
 - 34) wykonania rozpoznania pod kątem występowania niewybuchów i niewypałów,
 - 35) wykonania monitoringu sieci wybudowanej oraz istniejącej zgodnie z warunkami właściciela sieci,
 - 36) powiadomienia użytkowników uzbrojenia podziemnego zlokalizowanego na terenie robót co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem robót.
4. Wykonawca odpowiada za uszkodzenia elementów uzbrojenia podziemnego i naziemnego w zakresie realizowanych robót oraz ponosi koszty jego naprawy.
 5. Wykonawca zobowiązuje się do wykonania i przekazania na rzecz Zamawiającego przedmiotu

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

umowy z należytą starannością, prawidłowo oraz terminowo, na warunkach określonych w niniejszej umowie.

6. Przedmiot umowy powinien być wykonany zgodnie z dokumentacją projektową, specyfikacją techniczną wykonania i odbioru robót budowlanych, zasadami aktualnej wiedzy technicznej i sztuki budowlanej, obowiązującymi przepisami, decyzjami administracyjnymi, aktualnymi normami, warunkami technicznymi i zaleceniami Zamawiającego i Inżyniera.
7. Wykonawca zobowiązany jest do ostrzegania Zamawiającego i Inżyniera o zaistniałych lub mogących nastąpić szczególnych przyszłych wydarzeniach i okolicznościach, które mogą ujemnie wpłynąć na jakość robót budowlanych, lub opóźnienie w realizacji robót niezwłocznie po powzięciu o nich wiadomości. Inżynier ma prawo zażądać od Wykonawcy oceny wpływu przyszłego wydarzenia na datę zakończenia robót budowlanych. Informacja dostarczona będzie niezwłocznie przez Wykonawcę Inżynierowi.
8. Wykonawca opracuje i przedstawi Zamawiającemu i Inżynierowi do akceptacji propozycje dotyczące uniknięcia lub zmniejszenia wpływu wydarzenia lub okoliczności, o których mowa na ust. 7, na realizację robót budowlanych, jak też będzie współpracował przy wykonywaniu odnośnych poleceń Inżyniera.

§ 5

Ubezpieczenie

1. Wykonawca w okresie wykonywania przedmiotu umowy ponosi w stosunku do osób trzecich pełną odpowiedzialność za wszelkie szkody, w tym również utracone korzyści, wyrządzone tym osobom w związku z prowadzonymi robotami, w tym także ruchem pojazdów mechanicznych nierejestrowanych. W przypadku wystąpienia w/w osób trzecich z roszczeniami bezpośrednio do Zamawiającego, Wykonawca zobowiązuje się niezwłocznie zwrócić Zamawiającemu wszelkie koszty przez niego poniesione, w tym kwoty zasądzone prawomocnymi wyrokami łącznie z kosztami zastępstwa procesowego chyba, że zostaną one pokryte z Polisy OC.
2. Wykonawca (Ubezpieczający) zobowiązuje się do zawarcia na własny koszt na rzecz Zamawiającego (Ubezpieczonego), dla każdego Zadania odrębnie, wymienionych poniżej umów ubezpieczenia:
 - 1) Robót budowlano - montażowych od ryzyk wszystkich (polisa RBM) na okres ubezpieczenia zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym paragrafie,
 - 2) Odpowiedzialności cywilnej na okres ubezpieczenia (polisa OC).
3. W przypadku, gdy Zamawiający wezwie Wykonawcę do usunięcia wad i/lub usterek Wykonawca na żądanie Zamawiającego przedłoży mu ważną w okresie usuwania wad i usterek polisę OC spełniającą wymogi polisy na czas prowadzenia robót najpóźniej na 1 dzień przed terminem rozpoczęcia usuwania wad i/lub usterek.
4. Ubezpieczeniu podlegają w szczególności:
 - 1) roboty objęte umową, materiały, sprzęt i inne mienie związane z przeprowadzeniem robót. Wymagana w polisie robót budowlano – montażowych suma ubezpieczenia nie powinna być niższa niż wartość robót w ofercie wybranej przez Zamawiającego,
 - 2) odpowiedzialność cywilna Zamawiającego i Wykonawcy za szkody w związku z realizacją robót oraz następstwami nieszczęśliwych wypadków dotyczące pracowników i osób trzecich obejmująca ochroną:
 - a) szkody powstałe w związku z prowadzonymi robotami,
 - b) szkody powstałe w związku z ruchem maszyn budowlanych, pojazdów mechanicznych nierejestrowanych,
 - c) szkody wyrządzone własnym pracownikiem, pracownikom podwykonawców, inżynierowi kontraktu i jego pracownikom, pracownikom zamawiającego i osobom trzecim.
5. Polisa OC musi obejmować odpowiedzialność deliktową oraz odpowiedzialność kontraktową z rozszerzeniem ochrony o czyste straty finansowe. Wymagana suma gwarancyjna będzie nie

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

mniej niż 10 000 000,00 zł na jedno i wszystkie zdarzenia. W polisie ubezpieczeniowej ryzyk budowlano - montażowych należy przewidzieć Klauzule Pokrycia ryzyka projektanta. Wykonawca może zwiększyć wysokość Sumy Gwarancyjnej. Wykonawca w ciągu 7 dni od podpisania umowy przedłoży do akceptacji polisę RBM i OC. Wykonawca dostarczy Zamawiającemu w ciągu 14 dni od daty podpisania umowy dokumenty ubezpieczeniowe wraz z potwierdzeniem opłacenia składki oraz promesą zakładu ubezpieczeń wystawiającego polisę na kolejny okres lub oświadczeniem co do kontynuacji ubezpieczenia na cały okres i warunkami ubezpieczenia wymaganymi umową, z zachowaniem ciągłości ubezpieczenia.

6. Polisy i dokumenty ubezpieczeniowe wraz z potwierdzeniem opłacenia składki Wykonawca przedłoży do wglądu na każde żądanie Inżyniera lub Zamawiającego.
7. Umowy i polisy ubezpieczenia będą zawarte na okres od daty rozpoczęcia robót budowlanych do daty 60 dni późniejszej od terminu zakończenia robót budowlanych dla poszczególnych Zadań.
8. Umowy ubezpieczenia powinny zapewniać wypłatę odszkodowania płatnego w walucie polskiej, w kwotach koniecznych dla naprawienia szkody.
9. Żadne zmiany warunków ubezpieczenia nie mogą zostać dokonane bez pisemnej zgody Zamawiającego
10. Obie Strony będą przestrzegać wszystkich warunków zawartych w umowach ubezpieczeniowych.
11. Jeżeli Wykonawca nie dostarczy którejkolwiek z żądanych umów ubezpieczenia z wszystkimi załącznikami wraz z dowodami opłacenia składki, to Zamawiający będzie mógł dokonać ubezpieczenia, które Wykonawca powinien był zapewnić. Koszty, które Zamawiający poniósł opłacając składki ubezpieczeniowe, potrąci je z wynagrodzeń należnych Wykonawcy.

§ 6 **Odpady**

1. Wykonawca zobowiązany jest na bieżąco usuwać z terenu budowy na własny koszt i niebezpieczeństwo wszystkie odpady i opakowania, powstałe przy wykonywaniu robót budowlanych.
2. Wykonawca zobowiązany jest do postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzkiego, a w szczególności przestrzegania obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa, w tym: ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21), ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150, z późn. zm.), ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 63, poz. 638 z późn. zm.), ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (t. j. Dz. U. z 2007 r., Nr 90, poz. 607 z późn. zm.).
3. W celu należytego wykonania zobowiązań wynikających z ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21), Wykonawca nabywa własność odpadów (materiałów), uzyskanych w wyniku realizacji przedmiotu umowy, z wyłączeniem materiałów:
 - 1) słupy oświetleniowe, wysięgniki oraz oprawy oświetlenia drogowego,
 - 2) tablice znaków drogowych,
 - 3) destruk bitumiczny,oraz innych materiałów wskazanych przez Zamawiającego na piśmie na etapie realizacji zamówienia.

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

§ 7 Sposób realizacji

1. Wykonawca własnym staraniem, na własny koszt i niebezpieczeństwo zapewni oraz dostarczy wszelkie materiały niezbędne do wykonania przedmiotu umowy.
2. Materiały powinny odpowiadać co do jakości co najmniej wymaganiom specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych, dokumentacji projektowej, obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa oraz norm. Wszystkie użyte do realizacji robót budowlanych materiały powinny być dopuszczone do obrotu i stosowania w budownictwie oraz posiadać wymagane w tym zakresie dokumenty, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 z późn. zm.).
3. Przy realizacji robót budowlanych Wykonawca użyje sprzęt, wymieniony w STWiORB, lub też inny sprzęt zaaprobowany przez Inżyniera lub Zamawiającego.
4. Na żądanie Zamawiającego lub Inżyniera Wykonawca jest zobowiązany do niezwłocznego przedstawienia Zamawiającemu dokumentów dotyczących zakupu, pochodzenia materiałów i wyposażenia oraz odpowiednich certyfikatów i atestów.
5. Wykonawca powinien zapewnić potrzebne oprzyrządowanie, potencjał ludzki oraz sprzęt wymagany do badania jakości materiałów oraz jakości wykonanych z tych materiałów robót na każdym etapie robót, łącznie z badaniami i pomiarami do odbioru końcowego i ostatecznego.
6. Wykonawca ma obowiązek wykonywania na bieżąco badań laboratoryjnych i pomiarów obejmujących badanie jakości wbudowanych materiałów, zgodności robót z dokumentacją techniczną, obowiązującymi normami i specyfikacjami technicznymi wykonania i odbioru robót budowlanych oraz dostarczania raportów Inspektorowi Nadzoru do odbioru robót zanikających, jak i do odbioru końcowego i ostatecznego robót budowlanych.
7. Jeżeli Zamawiający lub Inżynier zarządzi w trakcie realizacji robót dodatkowe badania i w rezultacie przeprowadzenia tych badań okaże się, że zastosowane materiały bądź wykonawstwo robót są niezgodne ze specyfikacjami technicznymi wykonania i odbioru robót budowlanych, to koszty badań dodatkowych zostaną potrącone z wynagrodzenia Wykonawcy, zaś gdy wyniki badań wykażą, że materiały bądź wykonawstwo robót są zgodne z normami i specyfikacją techniczną, to koszty badań dodatkowych obciążą Zamawiającego.
8. Zamawiający lub Inżynier ma prawo do kontrolowania wszystkich prowadzonych przez Wykonawcę robót oraz jakości materiałów, dostarczonych na budowę lub na niej produkowanych, zaś Wykonawca jest zobowiązany do niezwłocznego dostarczania Zamawiającemu wszelkich próbek materiałów, potrzebnych do przeprowadzenia takiej kontroli.
9. W przypadku stwierdzenia przez Zamawiającego lub Inżyniera, że jakość materiałów jest niezgodna z warunkami określonymi w umowie, Wykonawca usunie takie materiały z terenu budowy i zastąpi je innymi odpowiednimi materiałami w terminie wyznaczonym przez Zamawiającego.
10. W trakcie wykonywania przedmiotu umowy Wykonawca powinien stosować się do zaleceń upoważnionych przedstawicieli Zamawiającego, o ile nie narusza to obowiązujących przepisów prawa i postanowień umowy.

§ 8 Podwykonawstwo

1. Wykonawca oświadcza, że przedmiot umowy wykona bez udziału Podwykonawców.
2. Zamawiający w trakcie realizacji przedmiotu umowy ma prawo kontroli, czy roboty wykonywane są zgodnie z oświadczeniem Wykonawcy bez udziału Podwykonawców.
3. W przypadku stwierdzenia, że część lub całość robót realizowana jest przez Podwykonawcę, o czym Zamawiający nie został poinformowany lub na co nie wyraził zgody, Zamawiającemu przysługuje prawo do natychmiastowego wstrzymania robót. Zwłoka z tego tytułu będzie

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

traktowana jako powstała z przyczyn zależnych od Wykonawcy i nie może stanowić podstawy do zmiany terminu zakończenia robót budowlanych.

albo

1. Wykonawca oświadcza, że przedmiot umowy wykona z udziałem Podwykonawców w następującym zakresie:
 - 1)
 - 2)
 - 3)
2. Zawarcie przez Wykonawcę umowy z Podwykonawcami wymaga zgody Zamawiającego, dla każdego z Zadań odrębnie. Jeżeli Zamawiający w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez Wykonawcę umowy z Podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji projektowej dotyczącej wykonania robót określonych w umowie o podwykonawstwo lub jej projekcie, nie zgłosi na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, uważa się, że wyraził zgodę na zawarcie umowy.
3. W przypadku wyrażenia zgody przez Zamawiającego przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu, zgoda zostanie wyrażona w formie pisemnej.
4. Do zawarcia przez Podwykonawcę umowy o roboty budowlane z dalszym Podwykonawcą wymagana jest zgoda Zamawiającego i Wykonawcy. Postanowienia ust. 2 i 3 niniejszego paragrafu stosuje się odpowiednio.
5. Umowy, o których mowa w ust. 2 i 4 niniejszego paragrafu, powinny być zawarte w formie pisemnej pod rygorem nieważności. Zapisy ww. umów nie mogą naruszać postanowień niniejszej umowy.
6. Wykonawca zobowiązany jest do przedłożenia do wglądu oryginału zawartych umów o podwykonawstwo oraz do dostarczenia do dyspozycji Zamawiającemu **poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii ww. umów o podwykonawstwo** w terminie 7 dni od daty ich zawarcia.
7. Wykonawca ponosi odpowiedzialność cywilnoprawną wobec Zamawiającego oraz osób trzecich za działania i zaniechania Podwykonawców jak za swoje własne.
8. Wykonawca, po wyrażeniu zgody przez Zamawiającego, o której mowa w ust. 2 i 4 niniejszego paragrafu, przed przystąpieniem przez Podwykonawcę do realizacji robót objętych niniejszą umową, jest zobowiązany do dokonania na rzecz każdego z Podwykonawców cesji wierzytelności z tytułu wynagrodzenia przysługującego Wykonawcy od Zamawiającego za wykonanie przedmiotu niniejszej umowy, w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu każdego z Podwykonawców na podstawie umowy o podwykonawstwo.
9. Na podstawie cesji wierzytelności, o której mowa w ust. 8 niniejszego paragrafu, Zamawiający dokona przelewu należności na rzecz Podwykonawcy za wykonane przez niego roboty na podstawie faktur Wykonawcy, do wysokości kwot wynikających z harmonogramu rzeczowo-finansowego.
10. Wykonawca zobowiązany jest do przedłożenia do wglądu oryginału zawartych umów cesji wierzytelności oraz do dostarczenia do dyspozycji Zamawiającemu **poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii ww. umów cesji wierzytelności** w terminie 7 dni od daty ich zawarcia.
11. Zamawiający, pomimo zawarcia umowy cesji wierzytelności, dopuszcza możliwość bezpośredniej płatności wynagrodzenia na rzecz Podwykonawcy przez Wykonawcę. W takim przypadku Wykonawca otrzyma wynagrodzenie od Zamawiającego po otrzymaniu pisemnego oświadczenia Podwykonawcy, że Wykonawca zapłacił mu wynagrodzenie przysługujące za wykonane i odebrane roboty objęte umową o podwykonawstwo wraz z dowodem potwierdzającym dokonaniem przedmiotowej płatności.
12. Zamiast określonych w niniejszym paragrafie umów cesji wierzytelności, Zamawiający

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

dopuszcza zabezpieczenie płatności dla Podwykonawców w postaci gwarancji terminowej płatności dla danego Podwykonawcy. Przed uzyskaniem zgody na podpisanie umowy z Podwykonawcą, Wykonawca zobowiązany jest przedłożyć Zamawiającemu do akceptacji wzór gwarancji terminowej płatności dla danego podwykonawcy. Gwarancja zapłaty powinna mieć formę gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej i powinna opiewać na kwotę nie mniejszą, niż całość wynagrodzenia danego Podwykonawcy. Gwarancja terminowej płatności dla danego podwykonawcy powinna być bezwarunkowa, nieodwołalna i płatna na każde żądanie, wystawiona na Zamawiającego. Po uzyskaniu zgody Zamawiającego na podpisanie umowy z podwykonawcą, Wykonawca przedłoży gwarancję terminowej płatności dla danego Podwykonawcy Zamawiającemu w terminie 7 dni od dnia podpisania umowy z podwykonawcą. Termin obowiązywania gwarancji powinien być dłuższy przynajmniej o 45 dni od terminu płatności wynagrodzenia podwykonawcy wynikającego z umowy zawartej przez Podwykonawcę z Wykonawcą.

13. W przypadku niedokonania przez Wykonawcę zapłaty należności dla Podwykonawcy do 15 dnia przed upływem ważności gwarancji, o której mowa w ust. 12, Wykonawca zobowiązany jest następnego dnia przedłożyć dokument przedłużający jej ważność o kolejne 45 dni lub złożyć nową gwarancję.
14. Jeżeli wynagrodzenie dla podwykonawcy przekracza wartość obliczoną w sposób opisany w §12 ust. 9, Zamawiający nie dopuszcza możliwości zapłaty na podstawie umowy cesji wierzytelności. W takim przypadku, Wykonawca zobowiązany jest przedłożyć Zamawiającemu bezwarunkową, nieodwołalną i płatną na każde żądanie gwarancji terminowej płatności dla danego podwykonawcy, wystawioną na Zamawiającego. Zapisy ust. 12 stosuje się odpowiednio.

§ 9

Przedstawiciele Stron

1. Nadzór nad realizacją przedmiotu umowy sprawować będzie wyznaczony przez Zamawiającego Kierownik Projektu, Inżynier i Inspektor Nadzoru, posiadający odpowiednie uprawnienia.
2. Wykonawca zapewnia kierowanie robotami budowlanymi przez Kierownika budowy, posiadającego stosowne uprawnienia oraz Dyrektora Kontraktu, spośród osób wskazanych przez Wykonawcę w wykazie osób, stanowiącym załącznik nr 2 do umowy.
3. Zmiana osób określonych w niniejszym paragrafie nie wymaga formy pisemnego aneksu, a jedynie poinformowania drugiej Strony o zaistniałej zmianie, a w przypadku gdy zmiana dotyczy przedstawicieli Wykonawcy wymagana jest zgoda Zamawiającego. Zamawiający zaaprobuje proponowane zastąpienie podstawowego personelu jedynie wtedy, kiedy odnośne kwalifikacje i zdolności proponowanego personelu będą takie same lub wyższe niż personelu określonego w treści ogłoszenia lub specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Jeżeli jest to wymagane, zmiana powinna być dokonana wpisem do dziennika budowy.
4. Szczegółowy zakres obowiązków Inżyniera wynika z niniejszej umowy oraz umowy zawartej pomiędzy Zamawiającym i Inżynierem, a także przepisów ustawy Prawo Budowlane i ma na celu zabezpieczenie interesów Zamawiającego i przyszłych Użytkowników. Do podstawowych obowiązków Inżyniera należy w szczególności:
 - 1) pełnienie nadzoru nad realizacją robót objętych niniejszą umową w oparciu o umowę z Inżynierem,
 - 2) ustanowienie Inspektorów Nadzoru,
 - 3) kierowanie czynnościami uprawnionych Inspektorów Nadzoru,
 - 4) w uzasadnionych przypadkach może on polecić Wykonawcy wstrzymanie lub opóźnienie rozpoczęcia robót lub jakichkolwiek czynności w ramach realizowanych robót.
5. Personel Wykonawcy:

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- 1) Do wykonywania samodzielnych funkcji przy realizacji robót, Wykonawca zatrudni personel wymieniony w załączonym do oferty wykazie osób. Inny personel pomocniczy będzie wymagał akceptacji Inżyniera. Zamawiający zaaprobuje proponowane zastąpienie podstawowego personelu jedynie wtedy, kiedy odnośne kwalifikacje i zdolności proponowanego personelu będą takie same lub wyższe niż personelu określonego w treści ogłoszenia lub specyfikacji istotnych warunków zamówienia.
- 2) Jeżeli Inżynier zwróci się do Wykonawcy z żądaniem usunięcia określonej osoby, która należy do personelu Wykonawcy lub jego Podwykonawcy oraz uzasadni swoje żądanie, Wykonawca zapewni wówczas, że osoba ta niezwłocznie opuści teren budowy i nie będzie miała żadnego dalszego wpływu i związku z czynnościami związanymi z wykonywaniem umowy. Zmiana ta nie wymaga aneksu niniejszej umowy.
6. Strony mają prawo do zmiany osób nadzorujących przedmiot umowy, pod warunkiem przedstawienia informacji drugiej Stronie przed dokonaniem takiej zmiany, z wyłączeniem przypadków losowych. W takim przypadku Strony muszą zabezpieczyć ciągłość nadzoru budowy.
7. Każda ze Stron może zażądać zmiany osób nadzorujących przedmiot umowy, jeżeli udokumentuje brak wywiązywania się przez nich z obowiązków. Wykonawca zobowiązany jest zmienić Kierownika budowy zgodnie z żądaniem Zamawiającego w terminie wskazanym we wniosku Zamawiającego.
8. Inżynier ma obowiązek organizowania regularnych Rad Budowy z udziałem upoważnionych Przedstawicieli Wykonawcy, Zamawiającego i Inspektorów Nadzoru oraz innych zaproszonych osób. Celem rad będzie omawianie bieżących spraw dotyczących wykonania i zaawansowania robót. Terminy Rad Budowy będzie ustalał Inżynier, z częstotliwością minimum 1 raz w miesiącu. Inżynier na czas Rady Budowy zapewni w okolicach terenu budowy umebłowane pomieszczenie w celu przeprowadzenia spotkań. Wykonawca zostanie powiadomiony o terminie Rady Budowy w terminie nie krótszym niż 7 dni.

§ 10

Odbiór robót budowlanych

1. Wszystkie rodzaje odbiorów będą prowadzone osobno dla każdego z Zadań.
2. Strony zgodnie postanawiają, że dopuszczają stosowanie następujących rodzajów odbioru robót budowlanych:
 - 1) odbiór częściowy, tj. odbiór polegający na ocenie ilości i jakości wykonanej części robót budowlanych,
 - 2) odbiór robót zanikających oraz odbiór robót ulegających zakryciu, tj. odbiór polegający na ocenie ilości i jakości wykonanych robót, które w dalszym procesie wykonywania robót budowlanych zanikają lub ulegają zakryciu,
 - 3) odbiór końcowy, tj. odbiór polegający na ocenie ilości i jakości całości wykonanych robót budowlanych przez Wykonawcę i Inżyniera,
 - 4) odbiór ostateczny, tj. odbiór polegający na ocenie ilości i jakości całości wykonanych robót budowlanych przez Wykonawcę, Inżyniera i Zamawiającego,
 - 5) odbiór gwarancyjny, tj. odbiór po upływie okresu gwarancji jakości,
 - 6) odbiór pogwarancyjny, tj. odbiór polegający na ocenie ilości i jakości wykonanych robót związanych z usunięciem wad powstałych lub ujawnionych w okresie gwarancji jakości lub rękojmi za wady.
3. W odbiorach uczestniczą upoważnieni Przedstawiciele Stron.
4. Odbioru częściowego dokonuje się w celu prowadzenia częściowych rozliczeń. Dokonanie odbioru częściowego następuje na podstawie sporządzonego przez Wykonawcę wykazu wykonanych elementów robót, potwierdzonego przez Inspektora nadzoru i Przedstawiciela Inżyniera. Wykaz ten sporządzony jest na podstawie stopnia zaawansowania robót

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

określonych w Tabeli elementów rozliczeniowych. Inżynier zakończy odbiór częściowy w ciągu 7 dni od zgłoszenia przez Wykonawcę.

- 1) Wykonawca zgłosi Inspektorowi nadzoru i Inżynierowi ukończenie poszczególnych etapów robót budowlanych przez wpis do dziennika budowy oraz powiadomi Inżyniera w tym samym dniu o gotowości do odbioru,
 - 2) Inspektor nadzoru i Inżynier zobowiązany jest przystąpić do odbioru częściowego robót budowlanych w terminie 7 dni roboczych od daty otrzymania powiadomienia,
 - 3) Do odbiorów częściowych Wykonawca dostarczy atesty i deklaracje zgodności na zastosowane materiały oraz protokoły wykonanych pomiarów, badań i prób stwierdzające wykonanie robót zgodnie z dokumentacją techniczną,
 - 4) Z czynności odbioru częściowego Strony sporządzają **protokół odbioru częściowego robót budowlanych** lub informację o odmowie podpisania protokołu, podpisane przez upoważnionych Przedstawicieli Stron,
 - 5) Strony ustalają, że po podpisaniu protokołu odbioru częściowego robót budowlanych Zamawiający i Inżynier zachowują prawo do ponownej kontroli etapów robót budowlanych oraz ma prawo do żądania od Wykonawcy usunięcia stwierdzonych wówczas wad w zakresie robót wykonanych po dokonaniu odbioru częściowego danego etapu robót.
5. Odbioru robót zanikających i ulegających zakryciu dokonuje Inspektor nadzoru na wniosek Wykonawcy w postaci wpisu do dziennika budowy w ciągu 7 dni od daty zgłoszenia przez Wykonawcę oraz sporządza protokół odbioru powyższych robót.
- 1) Wykonawca zgłosi Inspektorowi nadzoru ukończenie ww. robót przez wpis do dziennika budowy,
 - 2) Inspektor nadzoru może skontrolować zgłaszane roboty pod względem jakościowym i ilościowym w terminie 3 dni roboczych od daty otrzymania powiadomienia przez Wykonawcę,
 - 3) Jeżeli wymagają tego warunki techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych lub inne przepisy techniczno - budowlane z czynności odbioru Strony sporządzają **protokół odbioru robót ulegających zakryciu albo robót zanikających** lub informację o odmowie podpisania protokołu, podpisane przez upoważnionych Przedstawicieli Stron,
 - 4) Zamawiający lub Inżynier ma prawo żądać, by Wykonawca dokonał odkrycia elementu robót lub jego części lub wykonał otwory w danych częściach robót dla celów kontroli oraz naprawił taki element lub część robót, po czym przywrócił jego stan poprzedni. Koszty związane z odkryciem robót ulegających zakryciu ponosi Wykonawca.
6. Odbiór końcowy robót budowlanych może nastąpić po całkowitym zakończeniu wszystkich robót budowlanych składających się na przedmiot umowy:
- 1) Wykonawca zgłosi Inżynierowi zakończenie całości robót objętych przedmiotem umowy poprzez dokonanie przez Kierownika budowy stosownego wpisu w dzienniku budowy oraz powiadomi Inżyniera w tym samym dniu o zakończeniu robót i gotowości do przystąpienia do odbioru,
 - 2) Sprawdzenie prawidłowości wykonania robót oraz potwierdzenie zakończenia robót przez Inżyniera nastąpi wpisem do dziennika budowy w ciągu 14 dni od daty otrzymania przez Inżyniera powiadomienia o gotowości do przystąpienia do odbioru,
 - 3) Z czynności odbioru końcowego Strony sporządzają protokół odbioru końcowego robót budowlanych lub informację o odmowie podpisania protokołu, podpisane przez upoważnionych Przedstawicieli Stron.
7. Odbiór ostateczny robót budowlanych będzie przeprowadzony komisyjnie przez upoważnionych przedstawicieli Zamawiającego przy udziale Inżyniera, Inspektorów Nadzoru i Wykonawcy – Kierownika budowy:
- 1) Wykonawca skompletuje i dostarczy Zamawiającemu i Inżynierowi w terminie co najmniej 7 dni przed planowanym odbiorem ostatecznym robót budowlanych wszelkie dokumenty

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

niezbędne do oceny prawidłowości wykonania przedmiotu umowy, a w szczególności dziennik budowy, dokumentację powykonawczą, protokoły techniczne, certyfikaty, świadectwa jakości, atesty, dokumenty gwarancyjne i inne wymagane przepisami prawa. Wykonawca do odbioru końcowego dostarczy również atesty i deklaracje zgodności na zastosowane materiały oraz protokoły wykonanych pomiarów, badań i prób stwierdzające wykonanie robót zgodnie z dokumentacją techniczną,

- 2) Wykonawca sporządzi w 3 egz. i dostarczy Zamawiającemu zaakceptowany przez Inżyniera operat kolaudacyjny, który ma zawierać:
 - a) dokumentację projektową podstawową z naniesionymi zmianami oraz dodatkową jeżeli została sporządzona w trakcie realizacji umowy,
 - b) STWiORB (z dokumentów umowy, ewentualnie uzupełniające lub zamienne),
 - c) Dzienniki budowy (oryginały),
 - d) Książkę obmiarów lub druki obmiaru robót (oryginały),
 - e) Recepty i ustalenia technologiczne,
 - f) Wyniki pomiarów kontrolnych oraz badań i oznaczeń laboratoryjnych zgodnie z STWiORB skompletowane w oddzielnej teczce zaopatrzonej w spis zawartości,
 - g) Deklaracje zgodności lub certyfikaty zgodności wbudowanych materiałów zgodnie z STWiORB i skompletowane w oddzielnej teczce zaopatrzonej w spis zawartości,
 - h) Opinię technologiczną sporządzoną na podstawie wszystkich wyników badań i pomiarów załączonych do odbioru i wykonanych zgodnie z STWiORB wraz z wykazem odchyleń ich uzasadnieniem i omówieniem,
 - i) Geodezyjną inwentaryzację powykonawczą robót i sieci uzbrojenia terenu,
 - j) Kopię mapy zasadniczej powstałej w wyniku inwentaryzacji powykonawczej oraz wykaz zmian gruntowych zarejestrowane we właściwym organie zgodnie z wymogami właściwych przepisów prawa,
 - k) Protokół odebranych elementów robót i świadectwo płatności końcowej sprawdzone przez Inżyniera oraz Inspektora Nadzoru,
 - l) Korespondencja i inne dokumenty mające istotne znaczenie dla przebiegu odbioru ostatecznego skompletowane w oddzielnej teczce zaopatrzonej w spis zawartości.
 - 3) Zamawiający zobowiązany jest do powołania Komisji Odbiorowej w terminie 10 dni od daty podpisania protokołu odbioru końcowego i dostarczenia Zamawiającemu 3 egzemplarzy operatu kolaudacyjnego oraz wyznaczy termin rozpoczęcia odbioru, o czym poinformuje Wykonawcę i Inżyniera. Odbiór ostateczny przedmiotu umowy przez Komisję Odbiorową nastąpi w ciągu następujących 20 dni od daty rozpoczęcia odbioru.
 - 4) Z czynności odbioru ostatecznego Strony sporządzają protokół odbioru ostatecznego robót budowlanych lub informację o odmowie podpisania protokołu, podpisane przez upoważnionych Przedstawicieli Stron.
8. Strony zgodnie ustalają, że w terminie wraz z upływem terminu gwarancji jakości zostanie dokonany przez nie przegląd całości robót budowlanych wykonanych na podstawie umowy (całego przedmiotu umowy), tzw. przegląd gwarancyjny, którego dokonanie zostanie potwierdzone w formie sporządzonego przez Strony pisemnego **protokołu odbioru gwarancyjnego robót budowlanych**. W protokole tym zostaną wpisane wszystkie stwierdzone podczas tego przeglądu wady przedmiotu umowy.
9. Strony zgodnie ustalają, że wraz z upływem terminu rękojmi za wady zostanie dokonany przez nie przegląd całości robót budowlanych wykonanych na podstawie umowy (całego przedmiotu umowy), tzw. przegląd pogwarancyjny, którego dokonanie zostanie potwierdzone w formie sporządzonego przez Strony pisemnego **protokołu odbioru pogwarancyjnego robót budowlanych**.
10. Zamawiający może przerwać czynności odbioru w przypadku stwierdzenia uchybień ze strony Wykonawcy (np. braku przygotowanej dokumentacji powykonawczej, braku inwentaryzacji

powykonawczej, braku stosownych protokołów i atestów, braku oświadczeń kierownictwa bądź innych dokumentów poleconych przez Zamawiającego do przygotowania i przewidzianych przepisami prawa) do czasu ich uzupełnienia.

11. Niezależnie od ewentualnego roszczenia odszkodowawczego i roszczenia o zapłatę kar umownych, w przypadku stwierdzenia, że przedmiot umowy podlegający odpowiedniemu odbiorowi określone w niniejszym paragrafie, posiada:

1) wady istotne (tj. uniemożliwiające lub w znacznym stopniu utrudniające korzystanie z obiektu), które:

a) nadają się do usunięcia – Zamawiający ma prawo według swojego wyboru odmówić podpisania odpowiedniego protokołu odbioru i żądać od Wykonawcy usunięcia wad na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy, a w przypadku gdy Wykonawca nie przystąpi do ich usuwania lub nie zdoła ich usunąć w terminach wskazanych w ust. 12 lub 13 niniejszego paragrafu zlecić usunięcie wad osobie trzeciej na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy; po usunięciu wad istotnych Strony ponownie przystąpią do odbioru na warunkach określonych w niniejszym paragrafie,

b) nie nadają się do usunięcia – Zamawiający ma prawo według swojego wyboru:

- żądać od Wykonawcy wykonania przedmiotu umowy po raz drugi na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy albo
- zlecić wykonanie przedmiotu umowy przez osobę trzecią na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy albo
- odstąpić od umowy;

2) wady nieistotne (tj. nie wpływające na korzystanie z obiektu), które:

a) nadają się do usunięcia – Strony podpisują odpowiedni protokół odbioru, przy czym Zamawiający ma prawo według swojego wyboru:

- żądać od Wykonawcy usunięcia wad na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy, a w przypadku gdy Wykonawca nie przystąpi do ich usuwania lub nie zdoła ich usunąć w terminach wskazanych w ust. 12 lub 13 niniejszego paragrafu zlecić usunięcie wad osobie trzeciej na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy albo
- zmniejszyć wynagrodzenie Wykonawcy o wartość robót posiadających wady w przypadku, gdy koszt usunięcia wad jest niewspółmiernie wysoki lub Strony wspólnie dokonają takich uzgodnień,

b) nie nadają się do usunięcia – Strony podpisują odpowiedni protokół odbioru, przy czym Zamawiający ma prawo zmniejszyć wynagrodzenie Wykonawcy o wartość robót posiadających wady.

12. Wykonawca zobowiązany jest przystąpić do usuwania wad stwierdzonych przy odpowiednim odbiorze, określonym w ust. 2 pkt 1-6, w terminie 7 dni od dnia stwierdzenia wad i usunąć te wady na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy w terminie 30 dni od dnia przystąpienia do ich usuwania.

13. Termin usunięcia wad może zostać przedłużony za zgodą Zamawiającego wyrażoną w formie pisemnej, o ile na skutek zaistnienia ważnych przyczyn (np. przyczyn technologicznych, długotrwałych niesprzyjających warunków atmosferycznych) nie będzie możliwe ich usunięcie w terminie określonym w ust. 12 niniejszego paragrafu.

14. Jeżeli dla ustalenia istnienia i zakresu wad niezbędne jest dokonanie prób, badań, odkryć lub ekspertyz, Zamawiający ma prawo polecić Wykonawcy dokonanie tych czynności na koszt Wykonawcy.

15. W przypadku rozbieżnych stanowisk co do istnienia i zakresu wad jakościowych wykonanych robót budowlanych, Strony mogą zlecić wykonanie ekspertyzy niezależnemu ekspertowi. Koszty wykonania tej ekspertyzy poniesie Strona, której stanowiska nie potwierdzi ekspertyza. W przypadku, gdy w terminie 7 dni Strony nie ustalą osoby wspólnego, niezależnego eksperta,

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

wówczas prawo wyboru eksperta przysługiwać będzie Zamawiającemu.

§ 11

Gwarancja jakości i rękojmi za wady

1. Wykonawca udziela Zamawiającemu na piśmie gwarancji jakości na wykonany i przekazany przedmiot umowy na okres **60 miesięcy**, wydając dokument gwarancyjny Zamawiającemu w dniu odbioru ostatecznego robót budowlanych uwzględniający wymogi określone we wzorze karty gwarancyjnej, stanowiącym załącznik nr 1 do umowy. Wystawiony dokument gwarancyjny nie może naruszać postanowień niniejszej umowy.
2. Bieg okresu gwarancji jakości rozpoczyna się:
 - 1) od dnia odbioru ostatecznego robót budowlanych;
 - 2) dla wymienianych materiałów i urządzeń od dnia ich wymiany.
3. Strony rozszerzają odpowiedzialność Wykonawcy z tytułu rękojmi za wady w ten sposób, że okres obowiązywania rękojmi jest równy okresowi udzielonej gwarancji jakości.
4. Okres obowiązywania gwarancji jakości i rękojmi za wady ulega przedłużeniu:
 - 1) o okres, w ciągu którego wskutek wady nie można było korzystać z przedmiotu umowy,
 - 2) w przypadku, gdy Wykonawcy udzielono gwarancji jakości na okres dłuższy niż określony w ust. 1 niniejszego paragrafu, Wykonawca odpowiada w okresie obowiązywania udzielonej mu gwarancji jakości.
5. W ramach gwarancji jakości i rękojmi za wady Wykonawca będzie zobowiązany do bezpłatnego usunięcia wszelkich wad przedmiotu umowy, które ujawnią się w okresie gwarancji jakości lub rękojmi za wady oraz które wynikną z nieprawidłowego wykonania jakiegokolwiek elementu przedmiotu umowy lub jakiegokolwiek działania lub zaniechania Wykonawcy.
6. Niezależnie od ewentualnego roszczenia odszkodowawczego i roszczenia o zapłatę kar umownych, w przypadku stwierdzenia w okresie gwarancji jakości:
 - 1) wad nadających się do usunięcia, Zamawiający ma prawo według swojego wyboru:
 - a) żądać od Wykonawcy usunięcia wad na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy, a w przypadku gdy Wykonawca nie przystąpi do ich usuwania lub nie zdoła ich usunąć w terminach określonych w ust. 8 lub 9 niniejszego paragrafu zlecić usunięcie wad osobie trzeciej na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy albo
 - b) obniżyć wynagrodzenie za przedmiot umowy odpowiednio do utraconej wartości użytkowej, jakościowej lub technicznej obiektu;
 - 2) wad nie nadających się do usunięcia:
 - a) jeżeli wady nie wpływają na korzystanie z obiektu zgodnie z przeznaczeniem (wady nieistotne), Zamawiający ma prawo obniżyć wynagrodzenie odpowiednio do utraconej wartości użytkowej obiektu,
 - b) jeżeli wady uniemożliwiają lub w znacznym stopniu utrudniają korzystanie z obiektu zgodnie z przeznaczeniem (wady istotne), Zamawiający ma prawo według swojego wyboru:
 - żądać od Wykonawcy wykonania przedmiotu umowy po raz drugi na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy albo
 - zlecić wykonanie przedmiotu umowy przez osobę trzecią na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy albo
 - odstąpić od umowy.
7. Niezależnie od uprawnień z tytułu gwarancji jakości, Zamawiającemu przysługują wszystkie roszczenia przewidziane w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.) z tytułu rękojmi za wady fizyczne i prawne robót oraz materiałów, w tym urządzeń i instalacji, użytych do ich wykonania.

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

8. W okresie rękojmi za wady lub gwarancji jakości Wykonawca zobowiązany jest przystąpić do usuwania wad w terminie 7 dni od daty otrzymania pisemnego zawiadomienia Zamawiającego i usunąć te wady na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy w terminie 30 dni od dnia przystąpienia do ich usuwania.
9. Termin usunięcia wad może zostać przedłużony za zgodą Zamawiającego wyrażoną w formie pisemnej, o ile na skutek zaistnienia ważnych przyczyn (np. przyczyn technologicznych, długotrwałych niesprzyjających warunków atmosferycznych) nie będzie możliwe ich usunięcie w terminie określonym w ust. 8 niniejszego paragrafu.
10. Zamawiający może dochodzić roszczeń z tytułu gwarancji jakości lub rękojmi za wady odpowiednio po upływie terminów wskazanych w ust. 1-4 niniejszego paragrafu, jeżeli zgłosił wady przed ich upływem.
11. W przypadku rozbieżnych stanowisk co do istnienia i zakresu wad jakościowych wykonanych robót budowlanych, Strony mogą zlecić wykonanie ekspertyzy niezależnemu ekspertowi. Koszty wykonania tej ekspertyzy poniesie Strona, której stanowiska nie potwierdzi ekspertyza. W przypadku, gdy w terminie 7 dni Strony nie ustalą osoby wspólnego, niezależnego eksperta, wówczas prawo wyboru eksperta przysługiwać będzie Zamawiającemu.

§ 12 Wynagrodzenie

1. Za należyte wykonanie przedmiotu umowy Zamawiający zobowiązuje się zapłacić Wykonawcy całkowite wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie zł brutto (słownie: złotych) **w tym:**
 - 1) za wykonanie Zadania I zł netto (słownie: złotych) + podatek VAT według stawki wynoszącej 23% w kwocie zł (słownie: złotych), tj. **kwotę zł brutto (słownie: złotych).**
 - 2) za wykonanie Zadania II zł netto (słownie: złotych) + podatek VAT według stawki wynoszącej 23% w kwocie zł (słownie: złotych), tj. **kwotę zł brutto (słownie: złotych).**
2. Strony ustalają, że wynagrodzenie ma **charakter ryczałtowy w rozumieniu art. 632 § 1 Kodeksy Cywilnego**, które zostaje ustalone jako stałe w okresie obowiązywania umowy oraz nie podlega waloryzacji.
3. Wykonawca oświadcza, że wynagrodzenie ryczałtowe określone w ust. 1 niniejszego paragrafu w całości wyczerpuje jego roszczenia wobec Zamawiającego z tytułu należytego wykonania przedmiotu umowy.
4. Strony zgodnie oświadcniają, że wynagrodzenie obejmuje oraz pokrywa wszelkie koszty związane z realizacją przedmiotu umowy, a w szczególności:
 - 1) koszty związane z realizacją zamówienia wynikające z postanowień umowy, dokumentacji projektowej, szczegółowej specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych,
 - 2) koszty materiałów i wbudowanych urządzeń wraz z kosztami zakupu (transportu od miejsca zakupu lub wytworzenia do stanowiska roboczego),
 - 3) koszty maszyn, urządzeń i instalacji, niezbędnych do wykonania robót w określonym w umowie terminie i na określonych w umowie warunkach,
 - 4) koszty pracy sprzętu wraz z kosztami jego sprowadzenia na teren budowy, przemieszczania między stanowiskami pracy, montażu i demontażu oraz odwiezienie z terenu budowy do bazy sprzętowej po zakończeniu robót,
 - 5) koszty pośrednie obejmujące: prace personelu i kierownictwa budowy, koszty zarządu jednostki gospodarczej, koszty badań i pomiarów, koszty działalności laboratorium, koszty urządzenia, eksploatacji i likwidacji zaplecza (w tym zapewnienie energii, wody, łączności itp.), koszty oznakowania i zabezpieczenia robót, wydatki na BHP i Ppoż., należności za usługi obce na rzecz budowy, opłaty za dzierżawę placów i bocznic, należności za badania

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- i ekspertyzy dotyczące wykonywanych robót, koszty korzystania z rozwiązań opatentowanych, obsługi geodezyjnej,
- 6) koszty wykonania, eksploatacji, rozebrania dróg technologicznych i montażowych, rusztowań, pomostów, wykonania i ustawienia tablic informacyjnych,
 - 7) koszty sporządzenia dokumentacji niezbędnej do wykonania robót, której sporządzenie spoczywa na Wykonawcy zgodnie z umową i przepisami prawa i uzyskania pozwolenia na użytkowanie obiektu,
 - 8) koszty wszelkich robót przygotowawczych (w szczególności: zagospodarowania, zabezpieczenia i oznakowania terenu budowy, organizacji i utrzymania zaplecza budowy w tym podłączenia i zużycia wody i energii elektrycznej oraz telefonów, dozór budowy i ubezpieczenie budowy),
 - 9) koszty obsługi i inwentaryzacji geodezyjnej prowadzonych robót, w tym inwentaryzacji powykonawczej w formie gis/cad dostarczonej na nośniku CD oraz w formie papierowej,
 - 10) koszty zabezpieczenia istniejącej infrastruktury technicznej,
 - 11) koszty badań, pomiarów lub prób w czasie wykonywania i odbioru robót, określone w szczegółowej specyfikacji technicznej wykonania robót budowlanych i obowiązujących przepisach,
 - 12) koszty związane z uzyskaniem wszelkich uzgodnień i pozwoleń na wywóz nieczystości stałych i płynnych oraz bezpieczne i prawidłowe odprowadzanie wód gruntowych i opadowych z całego terenu budowy oraz miejsc związanych z prowadzeniem robót w sposób zabezpieczający roboty oraz otoczenie przed uszkodzeniem,
 - 13) należny podatek VAT (23%),
 - 14) koszty usunięcia wad przedmiotu umowy w okresie gwarancji jakości i rękojmi za wady,
 - 15) zysk kalkulacyjny zawierający ewentualne ryzyko Wykonawcy z tytułu innych wydatków mogących wystąpić w czasie realizacji oraz w okresie rękojmi.
5. Zapłata wynagrodzenia i wszystkie płatności Wykonawcy będą dokonywana w walucie polskiej.
 6. Rozliczenia dla każdego z Zadań, o których mowa w § 1 ust. 1 pkt 1) i pkt 2), prowadzone będzie przez Strony umowy osobno. Płatnikiem dla robót wykonanych w ramach:
 - 1) Zadania I będzie – Zarząd Dróg i Mostów w Lublinie,
 - 2) Zadania II będzie – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie.
 7. Zapłata wynagrodzenia należnego Wykonawcy nastąpi w częściach przez właściwego Zamawiającego, na podstawie faktur częściowych oraz faktury końcowej, wystawionych przez Wykonawcę zgodnie z obowiązującymi przepisami i z umową.
 8. Płatności częściowe dokonywane będą na podstawie świadectw płatności częściowych wystawianych przez Inżyniera po dokonaniu odbioru częściowego i podpisaniu protokołu odbioru częściowego robót budowlanych, a następnie zatwierdzone przez Zamawiającego. Płatności częściowe dokonywane będą nie częściej niż jeden raz w miesiącu kalendarzowym, chyba że Zamawiający wyrazi pisemną zgodę na fakturowanie częściowe w krótszych okresach.
 9. Płatności częściowe wyceniane będą na podstawie cen wskazanych w tabeli elementów rozliczeniowych (stanowiącej załącznik nr 4 do umowy) w odniesieniu do rzeczywiście wykonanej ilości robót. W przypadku rozbieżności w ocenie zaawansowania wykonanych prac decydujące będzie stanowisko upoważnionych przedstawicieli Zamawiającego. W przypadku braku odpowiednich pozycji w tabeli elementów rozliczeniowych płatności za wykonane prace rozliczone będą końcowym świadectwem płatności.
 10. Strony ustalają, że suma wartości wynagrodzenia wynikająca z faktur częściowych nie może przekroczyć łącznie 80 % kwoty brutto określonej w ust. 1 niniejszego paragrafu, odpowiednio dla każdego z realizowanych Zadań.
 11. Świadectwo płatności końcowej wystawiane będzie przez Inżyniera po dokonaniu odbioru ostatecznego i podpisaniu protokołu odbioru ostatecznego robót budowlanych. Ustala ono

końcowe rozliczenie umownego wynagrodzenia Wykonawcy.

12. Faktury końcowe będą wystawiona na podstawie świadectwa płatności końcowej na kwotę rozliczającą wynagrodzenie umowne Wykonawcy, uwzględniającą wpłaty dokonane przez Zamawiającego na rzecz Wykonawcy lub Podwykonawców.
13. Pod warunkiem prawidłowego wystawienia faktury (częściowej lub końcowej) zgodnie z umową, zapłata wynagrodzenia Wykonawcy lub Podwykonawcy nastąpi przelewem na rachunek bankowy wskazany na fakturze, w terminie 30 dni od dnia doręczenia danej faktury Zamawiającemu. Dniem zapłaty w każdym przypadku jest dzień obciążenia kwotą wynagrodzenia rachunku Zamawiającego.

§ 13 **Kary umowne**

1. Zamawiający obciąży Wykonawcę karami umownymi za:
 - 1) odstąpienie od umowy przez którąkolwiek ze Stron z przyczyn leżących po stronie Wykonawcy – w wysokości 20 % całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy;
 - 2) opóźnienie w wykonaniu przedmiotu umowy w stosunku do terminów określonych w § 3 ust. 1 umowy - w wysokości 0,01 % całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień opóźnienia dla każdego z Zadań niezależnie;
 - 3) opóźnienie w przekazaniu Zamawiającemu dokumentów niezbędnych do przekazania terenu budowy, w stosunku do terminu o którym mowa w § 3 ust. 3 umowy - w wysokości 0,01% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień opóźnienia, dla każdego z Zadań niezależnie;
 - 4) opóźnienie w rozpoczęciu wykonywania przedmiotu umowy w stosunku do terminu określonego w § 3 ust. 6 umowy – w wysokości 0,01% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień opóźnienia, dla każdego z Zadań niezależnie;
 - 5) opóźnienie w wykonaniu poszczególnych etapów robót wynikających z harmonogramu rzeczowo-finansowego – w wysokości 0,01% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień opóźnienia, dla każdego z Zadań niezależnie;
 - 6) opóźnienie w rozpoczęciu wykonywania poszczególnych etapów robót wynikających z harmonogramu rzeczowo-finansowego – w wysokości 0,01% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień opóźnienia, dla każdego z Zadań niezależnie;
 - 7) opóźnienie w usunięciu w określonym terminie wad stwierdzonych przy odpowiednich odbiorach lub w okresie gwarancji jakości i rękojmi za wady – w wysokości 0,01% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień opóźnienia, dla każdego z Zadań niezależnie;
 - 8) opóźnienie w rozpoczęciu usuwania w określonym terminie wad stwierdzonych przy odpowiednich odbiorach, o których mowa w § 10 ust. 2, lub w okresie gwarancji jakości i rękojmi za wady – w wysokości 0,01% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień opóźnienia, dla każdego z Zadań niezależnie;
 - 9) opóźnienie w przejściu terenu budowy w terminie określonym w § 3 ust. 4 umowy - w wysokości 0,01% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień opóźnienia, dla każdego z Zadań niezależnie;
 - 10) opóźnienie Wykonawcy w wykonaniu i ustawieniu dwustronnych tablic informacyjnych na czas budowy w stosunku do terminu, o którym mowa w § 1 ust. 8 – w wysokości 0,01% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień opóźnienia, dla każdego z Zadań niezależnie;

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- 11) opóźnienie Wykonawcy w odpowiednim odbiorze robót budowlanych, o których mowa w § 10 ust. 2 – w wysokości 0,01% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień opóźnienia, dla każdego z Zadań niezależnie;
- 12) przerwanie wykonywania robót budowlanych z przyczyn leżących po stronie Wykonawcy o okres przekraczający 7 dni – w wysokości 0,1% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień przerwy, dla każdego z Zadań niezależnie;
- 13) realizację przedmiotu umowy w sposób niezgodny z dokumentacją projektową, specyfikacją techniczną wykonania i odbioru robót budowlanych, zasadami aktualnej wiedzy technicznej i sztuki budowlanej, obowiązującymi przepisami, decyzjami administracyjnymi, aktualnymi normami, warunkami technicznymi i zaleceniami Zamawiającego – w wysokości 0,1% całkowitego całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdorazowe stwierdzenie odstępowstwa;
- 14) wykonywanie robót niezgodnie z zatwierdzonym projektem organizacji ruchu na czas prowadzonych robót – w wysokości 0,01% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdorazowe stwierdzenie odstępowstwa od zatwierzonego projektu;
- 15) jeżeli czynności zastrzeżone dla Kierownika budowy lub kierowników robót wykonuje inna osoba niż zaakceptowana przez Zamawiającego – w wysokości 0,1% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdorazowe stwierdzenie odstępowstwa;
- 16) opóźnienie w przedłożeniu Zamawiającemu oryginału zawartych umów o podwykonawstwo oraz dostarczeniu do dyspozycji Zamawiającego poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii umów o podwykonawstwo – w wysokości 0,01% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień opóźnienia, dla każdego z Zadań niezależnie;
- 17) opóźnienie w przedłożeniu Zamawiającemu oryginału zawartych umów cesji wierzytelności oraz dostarczeniu do dyspozycji Zamawiającego poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii umów cesji wierzytelności albo opóźnienie w przedłożeniu gwarancji terminowej płatności lub dokumentu przedłużającego jej ważność – w wysokości 0,01% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień opóźnienia, dla każdego z Zadań niezależnie;
- 18) opóźnienie w przedłużeniu ważności lub wniesieniu nowego zabezpieczenia należytego wykonania umowy dla każdego z Zadań niezależnie w przypadku, o którym mowa w § 17 ust. 6 umowy – w wysokości 0,01% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień opóźnienia;
- 19) wprowadzenie Podwykonawcy lub dalszego Podwykonawcy na teren budowy przed wyrażeniem zgody przez Zamawiającego na zwarcie umowy z Podwykonawcą lub dalszym Podwykonawcą – w wysokości 10% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień przebywania Podwykonawcy lub dalszego Podwykonawcy na terenie budowy, dla każdego z Zadań niezależnie;
- 20) wykonywanie przedmiotu umowy przez podmiot inny niż Wykonawca albo Podwykonawca lub dalszy Podwykonawca zaakceptowany przez Zamawiającego – w wysokości 10% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień przebywania Podwykonawcy lub dalszego Podwykonawcy na terenie budowy, dla każdego z Zadań niezależnie;
- 21) w przypadku oświadczenia wykonawcy o wykonaniu przedmiotu umowy bez udziału Podwykonawców, jeżeli Wykonawca wykonuje przedmiot umowy przy udziale Podwykonawców – w wysokości 10% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień przebywania Podwykonawcy na terenie budowy, dla

- każdego z Zadań niezależnie;
2. Wykonawca ma prawo obciążyć Zamawiającego karami umownymi za opóźnienie w przekazaniu terenu budowy w terminie określonym w § 3 ust. 4 umowy – w wysokości 0,01% całkowitego wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy, za każdy dzień opóźnienia, dla każdego z Zadań niezależnie;
 3. Każde ze zobowiązań jest samodzielne i Strony mają prawo naliczania każdej kary umownej niezależnie od pozostałych kar umownych.
 4. Strony mają prawo dochodzenia kar umownych z tytułu zaistnienia każdego ze zdarzeń zarówno wszystkich łącznie, jak i każdego z osobna oraz sumowania naliczonych kar umownych i obciążenia drugiej Strony w ich łącznym wymiarze.
 5. Strony mają prawo dochodzenia odszkodowania w przypadkach niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, w tym w przypadku poniesienia szkody przewyższającej wartość kar umownych odszkodowania uzupełniającego do wysokości rzeczywiście poniesionej szkody, na zasadach ogólnych określonych przepisami Kodeksu cywilnego.
 6. Wykonawca zobowiązany jest do zapłaty Zamawiającemu kar umownych w terminie 30 dni od dnia doręczenia Wykonawcy noty obciążeniowej określającego wysokość kar umownych. Strony ustalają, że po bezskutecznym upływie ww. terminu Zamawiający swoją wierzytelność z tytułu naliczanych kar umownych na podstawie niniejszej umowy zaspokoi w pierwszej kolejności przez potrącenie z każdej wymagalnej wierzytelności Wykonawcy względem Zamawiającego.

§ 14 **Odstąpienie**

1. W razie zaistnienia istotnej zmiany okoliczności powodującej, że wykonanie umowy nie leży w interesie publicznym, czego nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy, Zamawiający może odstąpić od umowy w terminie 30 dni od powzięcia wiadomości o tych okolicznościach. W takim przypadku, Wykonawca może żądać wyłącznie wynagrodzenia należnego z tytułu wykonania części umowy.
2. Odstąpienie od umowy przez którąkolwiek ze Stron będzie dokonane z podaniem uzasadnienia w formie pisemnej pod rygorem nieważności.
3. Poza przypadkami przewidzianymi w ustawie Prawo zamówień publicznych oraz ustawie Kodeks cywilny, Stronom przysługuje prawo odstąpienia od umowy w terminie 30 dni od powzięcia wiadomości o okolicznościach uprawniających Stronę do odstąpienia, w następujących przypadkach:
 - 1) Zamawiający ma prawo odstąpić od umowy w przypadku:
 - a) opóźnienia w wykonaniu całości przedmiotu umowy, o co najmniej 30 dni w stosunku do terminu wykonania, określonego w § 3 ust. 1 umowy,
 - b) opóźnienia w rozpoczęciu wykonywania przedmiotu umowy, o co najmniej 14 dni w stosunku do terminu określonego w § 3 ust. 6 umowy,
 - c) opóźnienia w wykonaniu poszczególnych etapów robót budowlanych, o co najmniej 30 dni w stosunku do terminów ich wykonania określonych w harmonogramie rzeczowo-finansowym,
 - d) opóźnienia w rozpoczęciu wykonywania poszczególnych etapów robót budowlanych, o co najmniej 14 dni w stosunku do terminów rozpoczęcia ich wykonywania określonych w harmonogramie rzeczowo-finansowym,
 - e) opóźnienia w usunięciu w określonym terminie wad stwierdzonych przy odpowiednich odbiorach lub w okresie gwarancji jakości i rękojmi za wady,
 - f) opóźnienia w rozpoczęciu usuwania w określonym terminie wad stwierdzonych przy odpowiednich odbiorach lub w okresie gwarancji jakości i rękojmi za wady,
 - g) opóźnienia w przekazaniu Zamawiającemu dokumentów niezbędnych do przekazania

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- terenu budowy, w stosunku do terminu o którym mowa w § 3 ust. 3 umowy,
- h) opóźnienia w przejściu terenu budowy w terminie określonym w § 3 ust. 4 umowy,
 - i) opóźnienia w odpowiednim odbiorze robót budowlanych,
 - j) przerwania wykonywania robót budowlanych z przyczyn leżących po stronie Wykonawcy, jeśli przerwa będzie dłuższa niż 30 dni,
 - k) realizacji przedmiotu umowy w sposób niezgodny z dokumentacją projektową, specyfikacją techniczną wykonania i odbioru robót budowlanych, zasadami aktualnej wiedzy technicznej i sztuki budowlanej, obowiązującymi przepisami, decyzjami administracyjnymi, aktualnymi normami, warunkami technicznymi i zaleceniami Zamawiającego,
 - l) wykonywania robót niezgodnie z zatwierdzonym projektem organizacji ruchu na czas prowadzonych robót,
 - m) jeżeli czynności zastrzeżone dla Kierownika budowy lub kierowników robót wykonuje inna osoba niż zaakceptowana przez Zamawiającego,
 - n) opóźnienia w przedłożeniu Zamawiającemu oryginału zawartych umów o podwykonawstwo oraz dostarczeniu do dyspozycji Zamawiającego poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii umów o podwykonawstwo,
 - o) opóźnienia w przedłożeniu Zamawiającemu oryginału zawartych umów cesji wierzytelności oraz dostarczeniu do dyspozycji Zamawiającego poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii umów cesji wierzytelności albo zwłokę w przedłożeniu gwarancji terminowej płatności,
 - p) opóźnienia w przedłużeniu ważności lub wniesieniu nowego zabezpieczenia należytego wykonania umowy w przypadku, o którym mowa w § 17 ust. 5 umowy,
 - q) wprowadzenia Podwykonawcy lub dalszego Podwykonawcy na teren budowy przed wyrażeniem zgody przez Zamawiającego na zwarcie umowy z Podwykonawcą lub dalszym Podwykonawcą,
 - r) wykonywania przedmiotu umowy przez podmiot inny niż Wykonawca albo Podwykonawca lub dalszy Podwykonawca zaakceptowany przez Zamawiającego,
 - s) w przypadku oświadczenia Wykonawcy o wykonaniu przedmiotu umowy bez udziału Podwykonawców, jeżeli Wykonawca wykonuje przedmiot umowy przy udziale Podwykonawców,
 - t) bezskutecznego upływu terminu wyznaczonego Wykonawcy przez Zamawiającego na zmianę sposobu wykonywania robót, które były wykonywane wadliwie lub w sposób sprzeczny z umową,
 - u) opóźnienia Wykonawcy w wykonaniu innych zobowiązań wynikających z umowy, dla których w umowie określone są terminy ich realizacji,
 - v) jeżeli zostanie przeprowadzona likwidacja przedsiębiorstwa Wykonawcy, a także jeżeli w inny sposób przedsiębiorstwo Wykonawcy zakończyło swój byt prawny,
 - w) zaangażowania Wykonawcy w praktyki korupcyjne, stwierdzone prawomocnym wyrokiem,
 - x) wystawienia nakazu zajęcia całości majątku Wykonawcy lub jego znacznej części.
- 2) Wykonawca ma prawo odstąpić od umowy w przypadku opóźnienia w zapłacie za roboty należycie wykonane i zafakturowane zgodnie z umową, utrzymującej się co najmniej 90 dni od dnia wymagalności faktury.
4. Jeżeli Zamawiający zażądał od Wykonawcy wyjaśnień dotyczących okoliczności uzasadniających odstąpienie od umowy, Wykonawca zobowiązany jest do udzielenia wyjaśnień nie później niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania żądania Zamawiającego, a brak odpowiedzi w tym terminie Strony uważają za przyznanie przez Wykonawcę zawinonego przez niego spowodowania tych okoliczności. W przypadku złożenia wyjaśnień termin, w ciągu

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

którego Zamawiający może odstąpić od umowy, liczy się od dnia otrzymania tych wyjaśnień przez Zamawiającego.

5. Odstąpienie od umowy przez którąkolwiek ze Stron nie pozbawia Stron prawa do dochodzenia odszkodowania oraz obciążania drugiej Strony karami umownymi.
6. Strony zgodnie postanawiają, że odstąpienie od umowy przez którąkolwiek ze Stron odniesie skutek wyłącznie na przyszłość (ex nunc), co oznacza, że umowa pozostanie w mocy pomiędzy Stronami w zakresie robót należycie wykonanych do chwili odstąpienia od umowy.
7. W przypadku odstąpienia od umowy, Strony obciążają następujące obowiązki szczególne:
 - 1) Wykonawca zobowiązany jest do wstrzymania realizacji robót w trybie natychmiastowym oraz niezwłocznego zabezpieczenia, a następnie opuszczenia terenu budowy;
 - 2) Strony w terminie 14 dni od dnia odstąpienia od umowy sporządzą **protokół zdawczo-odbiorczy terenu budowy** oraz przystąpią do odbioru robót, stosując w tym zakresie postanowienia § 10 umowy dotyczące odbioru ostatecznego.
 - 3) Wykonawca w terminie 14 dni od dnia odstąpienia od umowy zobowiązany jest do dokonania i dostarczenia Zamawiającemu inwentaryzacji robót według stanu na dzień odstąpienia, potwierdzonej przez Inspektora Nadzoru. Na podstawie dokonanej inwentaryzacji Strony w terminie 10 dni sporządzą **protokół inwentaryzacji**, w którym określona będzie wartość należycie wykonanych, a nierozliczonych dotychczas z Zamawiającym robót oraz – jeżeli odstąpienie od umowy nastąpiło z przyczyn niezależnych od Wykonawcy – **wykaz** zakupionych urządzeń i materiałów, których nie może wykorzystać do realizacji innych robót nieobjętych niniejszą umową, stanowiące podstawę do wystawienia przez Wykonawcę odpowiedniej faktury i otrzymania za nie wynagrodzenia;
 - 4) Wykonawca w terminie 14 dni od dnia odstąpienia usunie z terenu budowy urządzenia zaplecza, a w przypadku nieusunięcia w powyższym terminie Zamawiający ma prawo zlecić ich usunięcie osobie trzeciej na koszt i niebezpieczeństwo Wykonawcy;
 - 5) koszty dodatkowe poniesione na zabezpieczenie terenu budowy oraz wszelkie inne uzasadnione koszty związane z odstąpieniem od umowy ponosi Strona, z której winy nastąpiło odstąpienie.

§ 15

Zmiana umowy

1. Zmiana postanowień zawartej umowy może nastąpić wyłącznie za zgodą obu Stron wyrażoną w formie pisemnego aneksu pod rygorem nieważności, z zastrzeżeniem przypadków przewidzianych w umowie.
2. Zakazana jest istotna zmiana postanowień zawartej umowy w stosunku do treści oferty, na podstawie której dokonano wyboru Wykonawcy, z zastrzeżeniem ust. 3 niniejszego paragrafu.
3. Strony dopuszczają następujące rodzaje i zakres oraz warunki istotnych zmian treści umowy:
 - 1) zmiana stawki i kwoty podatku VAT oraz wynagrodzenia brutto, określonego w § 12 ust. 1 umowy – odpowiednio do przepisów prawa wprowadzających zmianę;
 - 2) zmiana materiałów budowlanych, sprzętu, urządzeń, gdy wykorzystanie materiałów budowlanych, sprzętu, urządzeń wskazanych w dokumentacji projektowej lub ofercie stanie się niemożliwe bądź podyktowane będzie usprawnieniem procesu budowy, zwiększeniem bezpieczeństwa na budowie – na materiały, urządzenia i sprzęt posiadające co najmniej takie same parametry jakościowe i cechy użytkowe jak te, które stanowiły podstawę wyboru oferty, pod warunkiem nie zwiększania ceny. W tym przypadku Wykonawca przedstawi opis proponowanych zmian, który wymaga uzgodnienia i zatwierdzenia przez Inspektorów Nadzoru, Inżyniera oraz Zamawiającego.
 - 3) zmiany technologii wykonywania elementów robót w przypadku, gdy proponowane przez

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Wykonawcę rozwiązanie jest równorzędne lub lepsze funkcjonalnie od tego, jakie przewiduje projekt a Wykonawca nie będzie żądał zwiększenia wynagrodzenia za wykonywane roboty. W tym przypadku Wykonawca przedstawi projekt zamienny zawierający opis proponowanych zmian wraz z rysunkami. Projekt wymaga uzgodnienia i zatwierdzenia przez Inspektorów Nadzoru, Inżyniera oraz Zamawiającego.

- 4) zmiana terminu realizacji umowy, w przypadku:
 - a) działania siły wyższej, uniemożliwiającej wykonanie umowy w określonym pierwotnie terminie – o okres jej działania oraz potrzebny do usunięcia skutków tego działania,
 - b) zaistnienia niesprzyjających warunków atmosferycznych lub geologicznych, uniemożliwiających wykonywanie robót budowlanych lub spełnienie wymogów technologicznych, udokumentowanych w dzienniku budowy – o okres ich trwania,
 - c) błędów w dokumentacji projektowej, których usunięcie będzie wymagało naniesienia przez Projektanta poprawek lub zmian w projekcie – o okres nanoszenia przez Projektanta poprawek lub zmian w projekcie trwający ponad 7 dni,
 - d) realizacji w drodze odrębnej umowy wszelkich prac powiązanych z przedmiotem niniejszej umowy, powodującej konieczność skoordynowania prac i uwzględnienia wzajemnych powiązań – o okres niezbędny do wykonania prac powiązanych z przedmiotem niniejszej umowy, realizowanych w drodze odrębnej umowy. Przez wszelkie prace powiązane z przedmiotem niniejszej umowy należy rozumieć wszelkie prace wykonywane w ramach odrębnych umów zawartych z Wykonawcą lub innymi podmiotami, których zakres prac realizowany jest na tym samym obszarze, co zakres prac realizowanych w ramach przedmiotowej umowy lub w bezpośrednim sąsiedztwie tego obszaru,
 - e) przerwy w dostawie wody, prądu, gazu trwającej dłużej niż 7 dni – o okres przerwy trwającej ponad 7 dni.
 - 5) powierzenie Podwykonawcy określonego zakresu robót lub zmiana zakresu powierzonych robót po uprzednim zaakceptowaniu przez Zamawiającego proponowanego Podwykonawcy z jednoczesną zmianą (rozszerzeniem) postanowień § 8 umowy poprzez wprowadzenie do nich stosownych postanowień dotyczących udziału Podwykonawcy.
 - 6) zmiana zapisów załącznika nr 4 do umowy „Tabela elementów rozliczeniowych” w przypadku zmiany zakresu robót budowlanych, o której mowa w § 16. Wykonawca przedstawi Zamawiającemu propozycję zmian zapisów Tabeli elementów rozliczeniowych, wynikającą ze zmian zakresu robót budowlanych. Zamawiający ma prawo wniesienia uwag do przedstawionej przez Wykonawcę propozycji, które to uwagi będą wiążące dla Wykonawcy.
4. Siła wyższa jest to zdarzenie lub okoliczność o charakterze zewnętrznym, którego Strony przy zachowaniu należytej staranności nie mogły przewidzieć, któremu nie mogły zapobiec ani któremu nie mogą przeciwdziałać, mające bezpośredni wpływ na wykonywanie przedmiotu umowy, obejmujące w szczególności następujące zdarzenia:
- 1) wojna, działania wojenne, terroryzm, rewolucja, przewrót wojskowy, wojna domowa,
 - 2) klęski żywiołowe, jak: huragany, powódzie, trzęsienie ziemi,
 - 3) nagle załamania warunków atmosferycznych, pożar, promieniowanie lub skażenie,
 - 4) zamieszki, bunt, niepokoje, strajki generalne lub lokalne, okupacje budowy przez osoby inne niż pracownicy Wykonawcy i jego Podwykonawców oraz dalszych Podwykonawców,
 - 5) inne wydarzenia w takim zakresie, w jakim spełnione są warunki konieczne dla uznania zdarzenia lub okoliczności za siłę wyższą.
5. Siła wyższa uchyla odpowiedzialność za powstałą szkodę i nie pociąga za sobą rozwiązania umowy. Jeżeli wykonanie umowy jest niemożliwe z powodu siły wyższej lub z powodu następstw siły wyższej, Zamawiający zaświadczy o tym na piśmie. Wykonawca niezwłocznie

zabezpieczy teren budowy oraz wstrzyma roboty, a Zamawiający zapłaci wynagrodzenie za roboty budowlane dotychczas należycie wykonane.

6. Okoliczności uzasadniające zmianę terminu wykonania umowy, określone w ust. 3 niniejszego paragrafu, nie stanowią podstawy do żądania przez Wykonawcę zwiększenia wysokości wynagrodzenia.

§ 16

Zmiany zakresu robót budowlanych

1. Strony dopuszczają możliwość zmiany zakresu robót budowlanych w miejsce robót przewidzianych w niniejszej umowie, pod warunkiem braku konieczności zmiany właściwych decyzji administracyjnych, w celu sprawnej realizacji przedmiotu umowy, nie powodując przy tym zwiększenia zakresu świadczenia Wykonawcy zawartego w ofercie ani podwyższenia wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 umowy.
2. Wykonawca może wprowadzić zmiany zakresu robót budowlanych po uprzedniej, pisemnej zgodzie Projektanta, Inżyniera i Zamawiającego oraz dokonania wpisu do dziennika budowy.
3. Robotami budowlanymi w rozumieniu niniejszej umowy są:
 - 1) roboty obejmujące wykonanie robót budowlanych przewidzianych w projekcie budowlanym, a niewyszczególnione w przedmiarach robót;
 - 2) roboty zamienne w stosunku do robót przewidzianych w dokumentacji projektowej oraz specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych:
 - a) konieczność wykonania robót zamiennych zachodzi w szczególności, gdy materiały budowlane przewidziane w umowie do wykonania zamówienia nie mogą być użyte przy realizacji inwestycji z powodu zaprzestania produkcji lub zastąpienia innymi, w trakcie wykonywania zamówienia nastąpiła zmiana przepisów prawa budowlanego lub w trakcie realizacji zamówienia zastosowano lepsze materiały budowlane bądź inną technologię wykonania robót,
 - b) roboty zamienne mogą być wykonane na podstawie **protokołu konieczności** potwierdzonego przez Projektanta i zatwierdzonego przez Zamawiającego, określającego zakres rzeczowo-finansowy robót oraz wpisu do dziennika budowy. Bez zatwierdzenia protokołu konieczności przez Zamawiającego, Wykonawca nie może rozpocząć wykonywania robót zamiennych;
 - 3) roboty niezbędne do wykonania przedmiotu umowy zgodnie z zasadami wiedzy technicznej.
4. Strony zgodnie postanawiają, że wykonanie robót określonych w ust. 3 niniejszego paragrafu nie wymaga zawierania odrębnej umowy ani aneksu do niniejszej umowy.
5. Konieczność zaniechania wykonania robót objętych przedmiotem umowy zostanie potwierdzona **protokołem konieczności**, określającym zakres rzeczowo-finansowy tych robót i potwierdzona wpisem do dziennika budowy.
6. Rozliczenie zmian zakresu robót budowlanych nastąpi odpowiednio na zasadach określonych w § 12 umowy. W przypadku braku odpowiednich pozycji w tabeli elementów rozliczeniowych Zamawiający dopuszcza możliwość zmiany umowy polegającej na wprowadzeniu odpowiednich pozycji do załącznika nr do 4 umowy „Tabela elementów rozliczeniowych” na zasadach określonych w § 15 ust. 3 pkt 6).
7. Odbiory robót budowlanych po zmianie ich zakresu będą dokonywane odpowiednio zgodnie z zasadami określonymi w § 10 umowy.

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

§ 17 Zabezpieczenie

1. Wykonawca wniósł przed podpisaniem umowy na rzecz Zamawiającego, odrębnie dla każdego Zadania, zabezpieczenie należytego wykonania umowy:
 - 1) dla Zadania I w wysokości 10% wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 pkt 1) umowy, tj. w wysokości zł brutto (słownie:) w formie
 - 2) dla Zadania II w wysokości 10% wynagrodzenia brutto określonego w § 12 ust. 1 pkt 2) umowy, tj. w wysokości zł brutto (słownie:) w formie
2. Strony uzgadniają, że pełna kwota wniesionego zabezpieczenia służy pokryciu roszczeń z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, odrębnie dla każdego Zadania,.
3. W terminie 30 dni od dnia wykonania przedmiotu umowy i uznania przez Zamawiającego za należyte wykonany (odrębnie dla każdego Zadania) Zamawiający zwróci lub zwolni część zabezpieczenia (maksymalnie 70% wniesionego zabezpieczenia).
4. 30% wniesionego zabezpieczenia, zostanie pozostawione na zabezpieczenie roszczeń z tytułu rękojmi za wady (odrębnie dla każdego Zadania) i zostanie zwrócone lub zwolnione w ciągu 15 dni po upływie okresu rękojmi za wady oraz po upływie terminu wyznaczonego na usunięcie wad stwierdzonych w okresie rękojmi.
5. Nie dopuszcza się możliwości tworzenia zabezpieczenia z potrąceń kwot z kolejnych faktur za częściowo wykonane roboty.
6. W przypadku zaistnienia sytuacji uzasadniającej przedłużenie terminu realizacji przedmiotu umowy w okolicznościach przewidzianych w § 15 ust. 3 pkt 4 i 5 umowy, Wykonawca przed zmianą tego terminu zobowiązany jest do zachowania ciągłości zabezpieczenia należytego wykonania umowy na okres wynikający ze zmiany umowy, odrębnie dla każdego Zadania,.

§ 18 Porozumiewanie się stron i obowiązki informacyjne

1. Strony zobowiązują się do wzajemnego informowania się o wszelkich okolicznościach mogących mieć wpływ na wykonanie niniejszej umowy oraz do dołożenia należytej staranności i działania według ich najlepszej wiedzy w celu wykonania niniejszej umowy.
2. Wszystkie zawiadomienia, żądania oraz inna korespondencja dokonywana na podstawie niniejszej Umowy będą sporządzane na piśmie i doręczane drugiej Stronie osobiście lub wysłane za potwierdzeniem odbioru listem poleconym lub przesyłką kurierską albo też wysłane faksem lub pocztą elektroniczną na podany przez strony adres lub numer drugiej Strony albo na taki inny adres, numer faksu lub adres poczty elektronicznej, o jakim Strona taka zawiadomi w tym celu drugą Stronę. Strony uzgadniają, iż na żądanie drugiej Strony zawiadomienia przesłane faksem lub pocztą elektroniczną zostaną niezwłocznie sporządzane na piśmie i doręczane drugiej Stronie osobiście lub wysłane za potwierdzeniem odbioru listem poleconym lub przesyłką kurierską. Tak dokonane doręczenia będą skuteczne niezależnie od jakiegokolwiek zmiany adresu Strony, o której Strona taka nie zawiadomiła.
3. Zawiadomienia dokonane w sposób określony ust. 2 niniejszego paragrafu będą uważane za dokonane z chwilą doręczenia. Równocześnie Strony ustalają, iż w razie nieodebrania przez Stronę poprawnie adresowanej jednokrotnie awizowanej przesyłki następuje skutek doręczenia.
4. W przypadku zawiadomień przesłanych faksem lub pocztą elektroniczną, doręczenia uważa się za dokonane z chwilą potwierdzenia ich odbioru przez drugą Stronę. Strony niezwłocznie potwierdzają otrzymanie zawiadomienia przesłanego faksem lub pocztą elektroniczną.
5. W przypadku zmiany przez którąkolwiek ze Stron, adresu, numeru telefonu, numeru faksu lub

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

adresu poczty elektronicznej, powiadomi ona o tym fakcie drugą Stronę na piśmie. Powiadomienie takie nastąpi najpóźniej w dniu poprzedzającym taką zmianę. W przypadku braku powiadomienia o takiej zmianie – wysłanie korespondencji na dotychczasowy adres będzie uważane za doręczone.

§ 19

Składniki umowy oraz hierarchia dokumentów

W przypadku wątpliwości interpretacyjnych co do rodzaju i zakresu prac określonych w umowie oraz zakresu praw i obowiązków Zamawiającego i Wykonawcy, będzie obowiązywać następująca kolejność ważności wymienionych dokumentów:

- 1) Umowa,
- 2) Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia,
- 3) Dokumentacja projektowa (Projekty budowlane i wykonawcze),
- 4) Szczegółowe Specyfikacje Techniczne Wykonania i Odbioru Robót Budowlanych,

§ 20

Postanowienia końcowe

1. Wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy lub powstające w związku z umową będą rozstrzygane przez sąd właściwy dla siedziby Zamawiającego.
2. Niniejsza umowa podlega prawu polskiemu:
 - 1) wszelkie postanowienia umowy będą interpretowane na podstawie przepisów prawa polskiego,
 - 2) językiem umowy jest język polski, który będzie również językiem używanym dla potrzeb korespondencji. Strona zobowiązana jest do zapewnienia na własny koszt spełnienia tego obowiązku, np. korzystania z pomocy tłumacza.
3. Dokonanie przez Wykonawcę na rzecz osoby trzeciej cesji wierzytelności, przysługujących Wykonawcy wobec Zamawiającego na podstawie umowy – z wyjątkiem cesji, o których mowa w § 8 może nastąpić jedynie za uprzednią zgodą Zamawiającego, wyrażoną na piśmie pod rygorem nieważności.
4. W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie obowiązujące przepisy prawa, w szczególności ustawy Kodeks cywilny, ustawy Prawo zamówień publicznych, ustawy Prawo budowlane.
5. Umowę niniejszą sporządzono w 6 jednobrzmiących egzemplarzach – 5 egzemplarze dla Zamawiającego i 1 egzemplarz dla Wykonawcy.
6. Załączniki stanowią integralną część umowy.

Załączniki:

- 1) Wzór karty gwarancyjnej.
- 2) Wykaz osób.
- 3) Harmonogram rzeczowo-finansowy.
- 4) Tabela elementów rozliczeniowych.

ZAMAWIAJĄCY

WYKONAWCA

GŁÓWNY KSIĘGOWY

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

